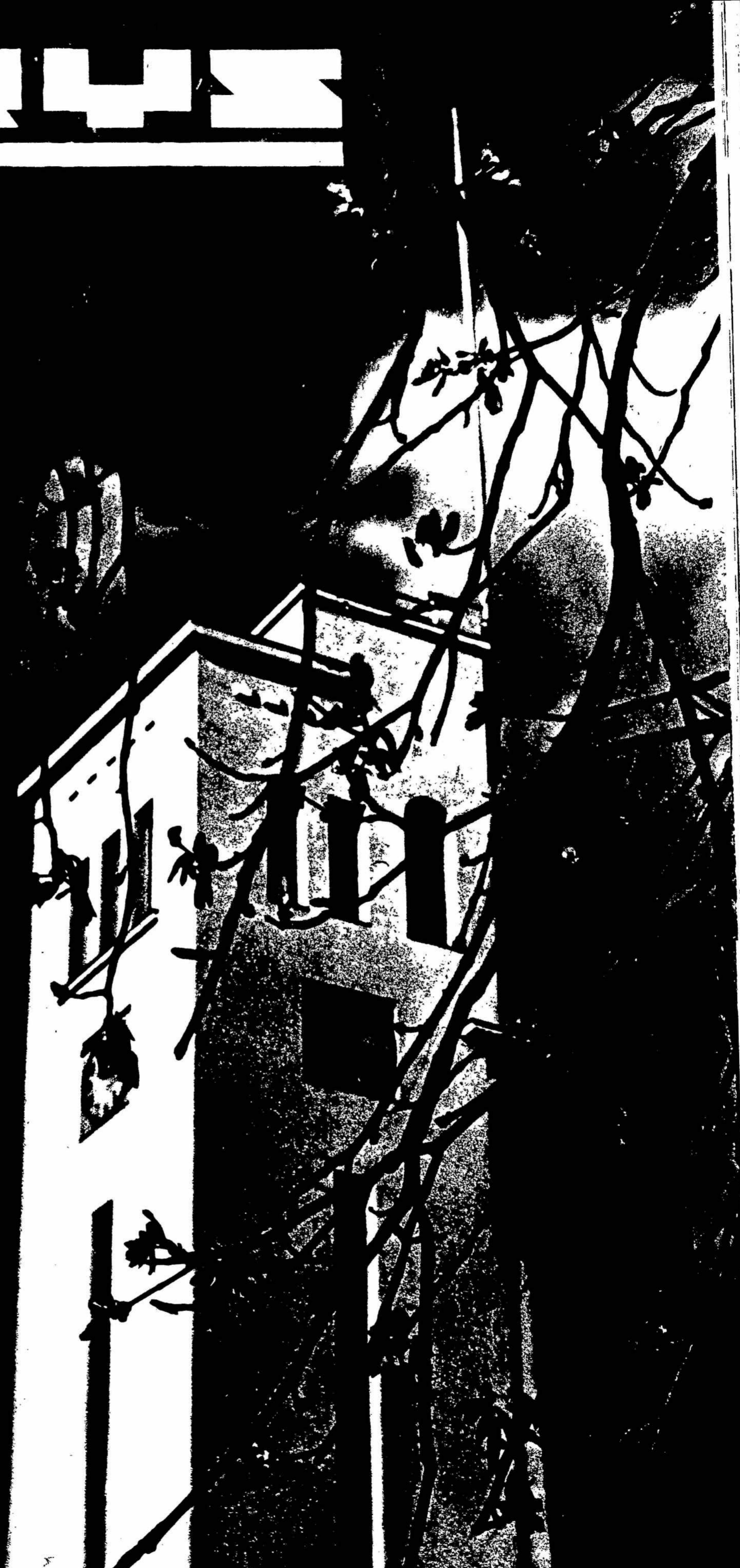

KARU

20

1940

ŽODIS SAVIESIEMS

Malonūs mūsų bendradarbiai!

Retkarčiais redakcijai yra reikalas pasidalinti viena kita mintimi su tais žmonėmis, kurie vienokiais ar kitokiais savo raštais aprūpina laikraštį ar žurnalą. Tas pasitarimas yra ne tam, kad savo bendradarbius būtų stengiamasi kažko nepaprasto pamokinti ar paskelbti kokį redakcijos išradimą. *Tai yra tik natūralus glaudaus ryšio su savo bendradarbiais palaikymas* tam bendram ir prasmingam tikslui, kad ir pats laikraštis gyvai ir lanksčiai sektų realųjį gyvenimą: kaip paprastai sakoma, kad būtų įdomus ir mėgiamas.

Pirmiausia reikia pabrėžti, kad šiuo istoriniu tautų gyvenimo ir kovos momentu *spauda vaidina milžinišką vaidmenį*. Sumaniai, drąsiai ir lanksčiai valdomas spausdintas žodis ir paveikslas šiandien kariuoniuose kraštuose yra ne be reikalo lyginamas bet kuriam moderniam ginklui ar kitai karo priemonei. *Rinktiniais gabumais ir pakankamais ištekliais kuriamą spauda plačiausiu mastu informuoja, moko ir nuveikia tautas*, kurios ant kortos stato savo likimą: būti ar nebūti.

Budriai stovėdama griežto neutralumo sargyboje, mūsų Tėvynė turi visomis jėgomis nuolatos stiprintis, kruopščiai panaudodama visas tas baisias realaus gyvenimo ir naujojo karo pamokas. Mūsų karinės spaudos pareiga yra visa energija, visu platumu tas gyvenimo pamokas stebėti, aiškinti, registruoti ir padaryti kuo naudingiausias išvadas mūsų ginkluotoms pajėgoms ir mūsų nepriklausomybei stiprinti. Tą darbą sėkmingai varysime tik nuolatos atitinkamai informuodamiesi apie šių dienų karybos dalykus, mokindami pritaikyti padarytas išvadas savosios kariuomenės auklėjimui ir mokymui, ir pagaliau sveikai, ryžtingai nusiteikdami; nusiteikdami, kad istorinių įvykių plotmėje mes, anaiptol, nesame visai nereikšmingas niekas, kad šiame grumtynių sukuryje išlikime sveiki ir sutvirtėję ne bereikalingai jaudindamiesi, karščiudamiesi ir daug palaidai kalbėdami, dargi įprastu tonu save mažindami, gąsdindami, neverbindami, — o tiktai šaltai, planingai dirbdami konkretų darbą, tik drąsiai, dinamiškai, su entuziazmu žengdami su gyvenimu ir lanksčiai iš jo mokydami.

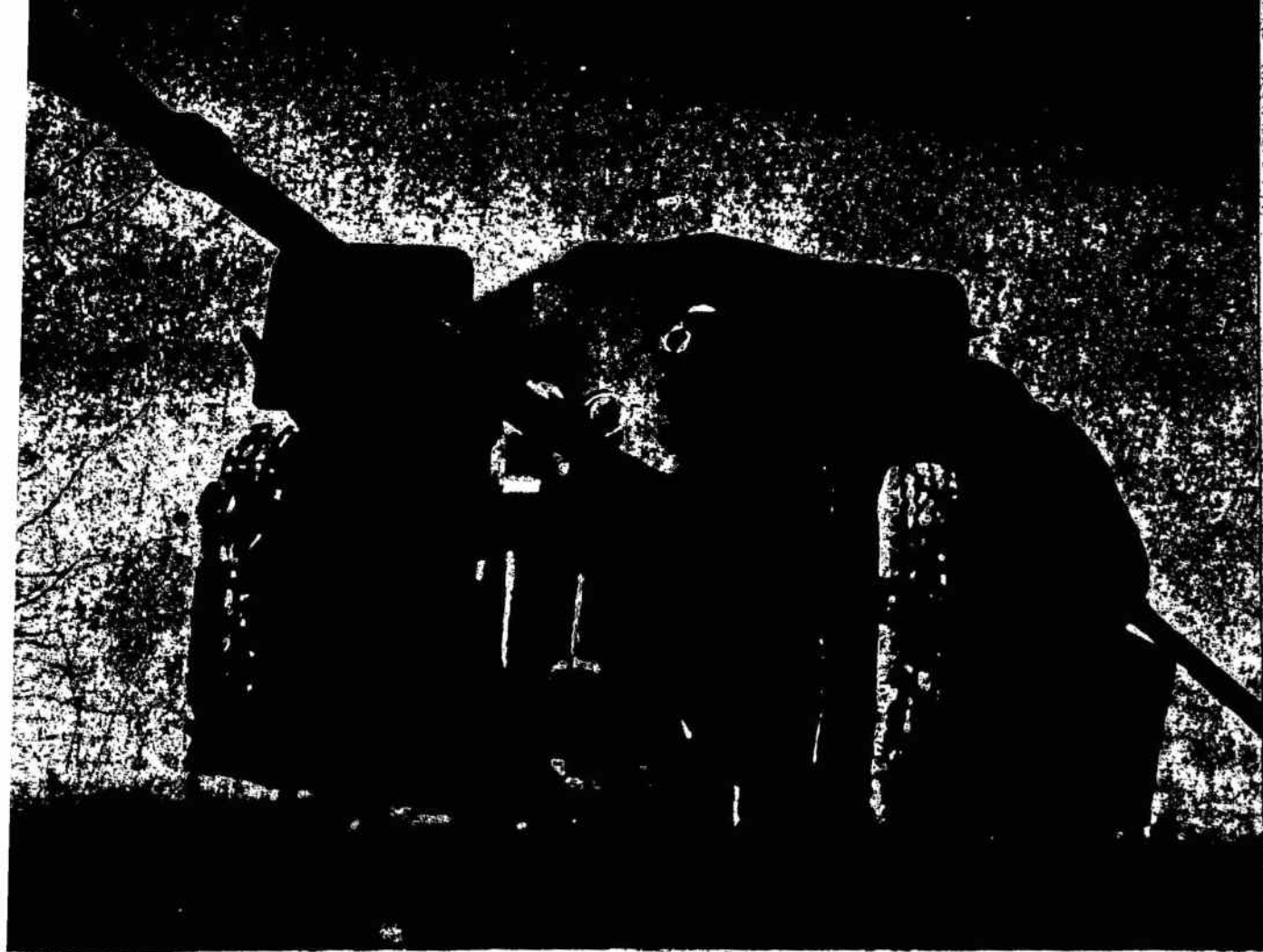
Tad visų šių minčių akivaizdoje, ko gi konkrečiai pageidautume iš savo mielųjų bendradarbių? Labai paprasto dalyko! Pradedant karinių dalykų straipsneliais ir baigiant paprasta korespondencija — visi *rašykime trumpai, aiškiai, prasmingai*. Materialinis šio meto taupumas, kuris, iš dalies, negali neatsiliepti ir į karinės spaudos puslapių skaičių, anaiptol, neturi būti bet kuriuo šios spaudos stabdžiu. Atvirksčiai, visi bendromis jėgomis turime savo mylimąjį žurnalą užpildyti taip, kad jame tilptų nemažiau nors ir trumpesnių, tačiau turiningų, sodrių, dinaminų, praktiniam gyvenimui naudingų rašinių, rinktinių mūsų gyvenimo ir pasaulio įvykių paveikslų, kad nors ir tas nežymus puslapių pamažėjimas mūsų žurnalą padarytų tik dar įdomesnį, turiningesnį ir lanksčiau įvairesnį. Taigi nelaikas dabar rašyti sieksninius straipsnius, klostyti plačius taikos meto mintijimo išvedžijimus. Iš visos gausios karybos medžiagos reikia išsunkti vien pačius svarbiausius syvus ir trumpai, įdomiai juos pateikti konkrečių išvadų ieškančiam šių dienų skaitytojui.

Priešlėktuvinės vyrai miklinasi prie pabūklo, Vyt. Maželio nuotrauka

Tad „Kario“ redakcija laukia: *įdomių, aktualiausių rašinių iš tos karybos srities*, kurią mūsų savaitraštis gali plačiausiai ir, palyginti, dažnai paskleisti kariuomenės ir visų tautiečių masėje (rašinio ilgis: 1—1,5 — nedaugiau 2 „Kario“ psl. Vienam „Kario“ psl. reikia 2,5—3 rečiau mašinėle rašytų lakštų psl.); laukiame *sodrios, šviežios, gyvenimiškos beletristikos*, kur įtikinančiai ir nuotaikingai kiekvienas karys visame didingume pamatytų savo sunkių, atsakingų pareigų supratimą ir jaustųsi esąs prasminga dalele to milžiniško sudėtingo tautos organizmo, tos didžiulės viso krašto sielos, kuri gyvena amžiais, kuri jautriausiai visa jaučia ir kuri amžinai turi grumtis su tamsiais netiesos, smurto ir nekšiško demonais. Mūsų korespondentai, *rašykite kuo trumpesnes korespondencijas*, atmindami, kad keliuose puslapiuose neįmanoma sutalpinti plačiausių visų minėjimų, švenčių ir kultūrinių faktų aprašymus. *Nė žodžio apie tą sritį, kur turime kietai sučiaupti lūpas!*

Kiekvienas bendradarbis turi stengtis taip ir tą rašyti, ką jis pats norėtų žurnale rasti ir kas jam atrodytų įdomu. Atminkime, kad jau per 30.000 skaity-

Britų kariai prie prieštankinio pabūklo .

Prieštankinių pabūklų panaudojimas

Vokiečių žurnalas „Die Panzertruppe“, nagrinėdamas prieštankinės artilerijos veiksmus, iškelia klausimą, kaip tiksliau turėtų būti panaudota prieštankinė artilerija arba atskiri prieštankiniai pabūklai.

Išsprendus klausimą, kur turi būti panaudota prieštankinė artilerija, tenka nuspręsti, kaip turėtų būti panaudoti prieštankiniai pabūklai: frontiniai ar iš sparno (flankuojant). Aplamai, prieštankinė artilerija skirtas jai uždavinius gali atlikti, t. y. sulaukyti (sunaikinti) prieš tankų puolimą tik būdama išdėstyta gilumon. Išdėstant prieštankinius pabūklus, pirmiausia reikia nuspręsti, kaip geriau būtų juos panaudoti: frontiniai ar iš sparno (flankuojamai).

Prieš darydami galutiną išvadą, turime išnagrinėti kiekvieną panaudojimo būdą.

Prieštankinius pabūklus naudojant frontiniai, galime veikti prieš užimto ploto gilumą ir kartu su savo daliniais nuslopinti prieš tankų puolimą, ligi jie priartės prie ginamosios ribos. Prieštankiniai pabūklai, frontiniai veikdami, geriau padės saviems pėstininkams. Jie veikdami iš sparno (flankuodami) taip pilnai uždavinio atlikti negalės, nes prieštankinių pabūklų ugnis bus nukreipta ne į prieš užimtą plotą, bet į vietovę, esančią betarpiškai prieš mūsų pagrindinę ribą arba net į mūsų dalinių ginamą ribą, todėl sviedinių perlėkimai arba neprilėkimai sudarytų pavojų saviems pėstininkams. Apskritai, sparninė ugnia vieta turi žymių pirmenybių prieš frontinę ugnia vieta, todėl į perlėkėlių ar neprilėkėlių pavojų galima būtų nekreipti dėmesio, ypač prisimenant, kad prieštankiniai pabūklai šauda lekščia trajektorija ir jiems šaudant sviediniai lekia per savųjų pėstininkų galvas. Be to, kai tik prieš tankai įsiverš į ginamąją poziciją, savi pėstininkai taip pat pateks į prieštankinių pabūklų ugnį.

Prieštankinių pabūklų sviedinys, kad išvestų tanką iš rikiuotės, turi pramušti jo šarvą. Sviedinio skeveldrų veikimas yra nežymus.

tojų vertina ir svarsto mūsų mintis, kuriomis kas savaitę užpildome savojo žurnalo puslapius.

Tad visi glaudžiai suburtomis jėgomis kurkime ir tobulinkime savąjį „Kari“, kad sėkmingai atliktume tą pareigą, kurią mums visiems uždėda audringas, įsisiūbavęs karo gyvenimas ir modernus, dinaminis jo tempas.

Taktiniu ir techniniu atžvilgiu frontinis prieštankinių pabūklų panaudojimas tuo yra geras, kad tankas betarpiškai patenka į prieštankinio pabūklo ugnį ir dėl jo lekštos trajektorijas, nors ir nevisai tiksliai būtų pastatytas taikiklis, lengviau galima kliudyti. Be to, nukreipimas į šalį ar aukštį yra netoks reikšmingas ir palyginti su taikinio judesiu, pats taikymas yra žymiai paprastesnis. Visai kitaip bus, jeigu prieštankinis pabūklas veiks iš šono (flankuojančiai). Šiuo atveju taikymas kryptyje turės didelės reikšmės. Ypač tankams greitai pravažiuojant pro ugnia vieta, reikalinga turėti tam tikslui gerai parengtą tarnybą, nes kryptiai nutaikyti pabūklo krypties mechanizmo neužteks, o reikės taikyti pasukant visą pabūklą. Frontinis prieštankinių pabūklų panaudojimas turi dar ir tą pirmenybę, kad žymiai anksčiau galima paleisti ugnį ir iš didesnių atstumų apšaudyti tankus, be to, lengviau yra surasti (parinkti) ugnia vieta. Dažnai dėl šių priežasčių atsiskome prieštankinius pabūklus naudoti flankuojančiai. Statutai reikalauja, kad prieštankinių pabūklų ugnia vietės būtų dengtos ir kol pabūklai nepradės veikti (šaudyti), — kad nebūtų surastos.

Ar iš tikrųjų frontinis prieštankinių pabūklų panaudojimas turi pirmenybių prieš flankuojamus? Naudojant frontiniai, prieštankinių pabūklų sviedinys veikia į tanko priešakinę dalį, kurioje šarvas žymiai storesnis ir apvalesnės formos, todėl pataikymas ir šarvo pramušimas yra žymiai sunkesnis. Naudojant prieštankinius pabūklus flankuojamai, jų veikimas yra priešingas, nors pradžioje atrodė, kad pataikymas yra sunkesnis, bet tikrumoje geresnis, nes iš šono gaunamas geresnis apšaudymas kryptyje, veikiama į tanko šoną, kur silpnesni šarvai, lygesnis paviršius, todėl žymiai geresnis pataikymo kampas. Flankuojantieji pabūklai gali šaudyti tankus ir tuomet, kada jie jau bus praėję ugnia vieta, veikdami į tanko užpakalinę dalį, be to, jie ne taip greit bus tankų pastebimi.

Prieštankinius pabūklus naudojant frontiniai, per ankstyvas prieštankinių pabūklų ugnies paleidimas nevisuomet yra naudingas, nes ankstyva ugnis parodo priešui prieštankinių pabūklų vietą. Todėl prieštankin. pabūklai gali būti prieš greitai sunaikinti, net neišplėtus didžiausio savo veikimo.

Dėl ankstyvos prieštankinių pabūklų ugnies paleidimo statutuose yra taip pasakyta: „Jokiu būdu neleisti priešui, ypač apgaule, išsaukti perankstyvą prieštankinių pabūklų ugnį (šaudymą). Šaudantis pabūklas gali būti greitai priešo surastas ir jo artilerijos ugnimi sunaikintas pirm, negu prieštankinis pabūklas suspės pareikšti savo naudingą veikimą.

Flankuojančių prieštankinių pabūklų panaudojimas turi būti taip sutvarkytas, kad pabūklo ugnis į pasirodžiusį taikinį būtų paleista laiku (ne pervėlai), ir kad laikas, per kurį jis turi kovoti su priešo tanku, būtų pakankamai ilgas. Jei prieštankiniai pabūklai per vėlai paleistų ugnį ar priešo tankų apšaudymo laikas būtų per trumpas, tai toks flankuojančių prieštankinių pabūklų panaudojimas būtų netikslus.

Prieštankiniam pabūklui ugniavietę reikia parinkti taip, kad jis priešo tankų ataką galėtų sutikti (šaudyti) tokiu laiku, kada priešo tankai dėl vietovės sunkumų turi stabtelėti ar bent sumažinti važiavimo greitį. Dažnai geriau pavyksta sunaikinti priešo tanką iš sparninės (flankuojančios) ugniavietės, negu iš frontinės, nes tankas iš priešakio yra žymiai mažesnis taikiny; be to, tanko priešakyje storesni šarvai.

Sparninė ugniavietė taip pat, kaip ir frontinė, gali būti priešo surasta ir nuslopinta, bet ji žymiai

sunkiau surandama. Jei sparninė ugniavietė gerai parinkta, tai tiksliai surasti prieštankinio pabūklo vietą yra sunku, priešui tenka daugiau spėlioti, kad prieštank. pabūklas yra toje bei kitoje vietoje. Taikymo sunkumai, kurie susidaro šaudant į taikinį, slenkantį šonine kryptimi (iš šoninės ugniavietės), yra nedidesni, negu šaudyti į taikinį, slenkantį iš priešakio (iš frontinės ugniavietės); tiesa, šaudant iš sparninės ugniavietės, reikia geriau pasirengti.

Pagaliau tenka pastebėti ir tą šoninės ugniavietės pirmenybę, kad taikytojas, šaudydamas į pro šalį slenkančius tankus, jausis žymiai ramesnis ir pataikymai bus geresni, negu šaudant iš frontinės ugniavietės. Frontinėje ugniavietėje taikytojas daugiau jaudinsis, nes jis matys visą puolančių tankų artėjančią masę jo užimtosios ugniavietės kryptimi, todėl taikymas gali būti silpnesnis.

Bendroje išvadoje reikia pastebėti, kad gerai parinkta šoninė (flankuojanti) ugniavietė yra žymiai geresnė už frontinę ugniavietę. Tas pats galima būtų pasakyti ir dėl prieštankinių pabūklų panaudojimo, kad visur, kur tik aplinkybės leidžia, geriau naudoti flankuojančius prieštankinius pabūklus.

Pr. M.

NEŠAUDYKIM SAVŲ LĒKTUVŲ

Paprastai saviems karo lėktuvams būna nustatyta, kad per tam tikras vietas jie turi skristi sutartam aukštyje ir tam tikra kryptimi; atvirkščiai — jie yra laikomi priešo lėktuvais ir todėl apšaudomi.

1914—18 m. kare buvo atsitikimų, o taip pat ir dabar pasitaiko, kad savas lėktuvas, kartais nustojęs orientuotis, paklysta ir tuo būdu užskrenda į uždraustas skraidyti zonas savo teritorijoje ir būna savųjų apšaudomas. Šių nesusipratimų bus išvengta, jei sekėjai yra gerai įgudę savo darbe ir yra labai atidūs.

Surasti lėktuvus ore ir pažinti, kieno jie yra — nelengvas sekėjų darbas. Sunkumas yra tas, kad šių dienų lėktuvai skrenda labai aukštai ir greitai. Didelis lėktuvų skridimo greitis reikalauja iš sekėjų greito ir įgudusio darbo. Tačiau sekimo sunkumas priklauso ne tiek nuo greičio, kiek nuo skridimo aukščio, atmosferos sąlygų, paros laiko ir kt. Pav.: 1) atskiri lėktuvai giedrią dieną paprasta akimi matomi juodo taško pavidale už 8—10 km; 2) lėktuvų grupių tokią pat dieną matymo spindulys padidėja iki 15 km; 3) sunkūs dideli lėktuvai (bombonešiai) matyti ir pažinti yra lengviau, negu naikintuvai ar žvalgybiniai. Aišku, kad matymo spindulys bus visada didesnis, negu pažinimo spindulys; t. y., jeigu tolumojė yra matomi lėktuvai juodų taškų pavidale net iki 15 km, tai pažinti, kokios valstybės ir kokios paskirties jie yra — galima tik 5—7 km atstume. Nakties metu neapšviesti, o dienos metu skrenda debesyse ar virš jų arba rūke lėktuvai yra nematomi. Girdėti tik motorų ūžesys.

Lėktuvų matymas aukščiau, negu 3.000 m, o taip pat ir jų pažinimo galimūmai labai mažėja. Pav., lėktuvo ženklus galima išžiūrėti, jei jis bus ne aukščiau kaip 1 km (ir tai tik su žiūronu; paprasta akimi —

600—700 m), nors lėktuvas visai giedrią dieną paprasta akimi yra matomas iki 5—6000 m aukščio.

Ypač yra sunkus puolamosios aviacijos sekimas, kada lėktuvai skrenda 10—25 m aukštyje. Tokių lėktuvų pamatymo galimūmas yra tik apie 2—3 km nuo sekimo taško, t. y. 20—30 sek. laiko tarpas. O jei vietovė dengta, tai lėktuvas gali gana staigiai atsirasti viršum sekimo taško, ir tuo būdu sekėjas stebėjimui turės tik keletą sekundžių laiko. Taigi matome, kad lėktuvų sekimas reikalauja didelio sekėjų dėmesio, jų gero išmokymo — paruošimo ir įgudusio darbo. Sekėjas turi greit nustatyti, kieno yra lėktuvas: savo ar priešo, jei tik jis yra matomas. Taigi jis turi labai gerai pažinti lėktuvus ne vien iš jų ženklų (jų dažniausiai nebus galima matyti), bet iš paviršutinių lėktuvo formų, iš išvaizdos.

Mokymo metodas lėktuvams pažinti. Kad pasiektume gerų rezultatų lėktuvų pažinimo mokyme, reikia turėti šias priemones: 1) lėktuvų modelius sumažintam mastelyje — 1:40 ar 1:50 jų natūralaus dydžio ir 2) lėktuvų siluetų albumą. Be šių būtinų dviejų dalykų, būtų gera dar turėti prietaisus motoro ūžesiui vaizduoti ir bet kurios vietos atvaizdavimas — skridimo kursui nustatyti.

Prieš lėktuvų pažinimo mokymą, mokinius reikia nuvesti į aerodromą ir parodyti lėktuvus ant žemės ir ore įvairiose padėtyse ir įvairiuose aukščiuose. Čia pat, arba grįžus namo, reikia išaiškinti lėktuvų reikšmę, jų paskirtis (bombonešiai, naikintuvai, žvalgybos) ir išmokyti atskirti pagrindines lėktuvų dalis. Po tokio bendro supažinimo galima priesti prie mokymo pažinti atskirus būdingesnius lėktuvų tipus. Pirmiausia parodoma lėktuvo modelis ir paaiškinama jo paskirtis, apginklavimas ir techniniai duomenys.

Be lėktuvo modelio, reikia turėti ir jo brėžinius — siluetus, kurie turi vaizduoti: 1) kaip atrodo lėktuvas, kada skrenda pro sekėją — vaizdas iš šono, 2) kaip atrodo lėktuvas, kada skrenda į sekėją — vaizdas iš priešakio, ir 3) kaip atrodo lėktuvas, kada skrenda virš sekėjo — vaizdas iš apačios.

Po tokio detalaus išaiškinimo, kada mokiniai jau yra gerai išsižiūrėję, galima pereiti prie mokymo pažinti kitą lėktuvą, panašų į buvusį, lyginant jį su pirmuoju ir ieškant panašų ir skirtingų formų.

Vieno pratimo metu nereikia rodyti daugiau kaip 2 lėktuvus, nes kada daug vaizdų parodoma iš karto, stebėtojo akyse nepalieka ryškaus vaizdo. Jam atrodo visi viens į kitą panašūs ir sunkiai atskiria vieną nuo kito. Kada mokiniai jau moka pažinti ir atskirti vieną lėktuvo tipą nuo kito, mokytojas parodo jiems bet kurio lėktuvo siluetus 5 — 10 sek.

ir po to prašo pasakyti, koks buvo parodytas lėktuvas, t. y. kurios valstybės, kokia to lėktuvo paskirtis ir t. t. Lėktuvų modelius galima pasigaminti patiems iš brėžinių — siluetų.

Mūsų ir mūsų kaimyninių valstybių svarbesnių lėktuvų siluetai jau yra. Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus yra išleistas **Lėktuvų siluetų albumas Av. — 54 a.**, kaip priedėlis prie oro sekėjų tarnybos statuto. Be minėtų siluetų, knygelės pradžioje yra duoti ir trumpi nurodymai, kaip pažinti lėktuvus ir kaip ir kokį reikia duoti pranešimą apie pastebėtą lėktuvą. Jei ne visus, tai savos valstybės lėktuvus turi pažinti kiekvienas karys, o sekėjas turi pažinti iš pirmo pažvelgimo, kad reikiant žinotų, kada reikia slėptis ar apšaudyti, o kada būti ramiam ir lakūnui prašant pasiženklinti, ir pagaliau, jeigu užklystų į uždraustą zoną, nešaudyti.

Kpt. Draugelis

VOKIEČIŲ ŽYGIS PER BELGIJĄ 1914 IR 1940 METAIS

Prieš 1891 metus Vokietijos generaliniame štabe buvo dvi pažiūros į būsimąjį karą. Pirmosios pažiūros šalininkai rėmėsi Fridriko Didžiojo mokykla ir siūlė ruošti ilgam alinamajam karui, kiti buvo persiėmę napoleoniškoms idėjomis ir galvojo apie žaibinį karą (Blitzkrieg).

Nuo 1891 metų galutinai laimi napoleoniška pažiūra, nes tais metais vokiečių generalinio štabo viršininku buvo paskirtas generolas feldmaršalas grafas Šlifenas, kuris buvo didelis šalininkas žaibinio karo. Jis savo samprotavimus rėmė dar ir tuo, kad Vokietija savo ūkio santvarka, daugiau ar mažiau, priklauso nuo užsienio žaliavų. Prasidedus karui, importas iš užsienio gali labai sumažėti ir nebepatenkinti karo reikalams dirbančios pramonės, todėl karo pralaimėjimas pasidarytu neišvengiamas. Vedant žaibinį karą, yra daugiau galimybių laimėti, nes buvo apskaičiuota, kad toks karas truks neilgiau kaip 20—40 dienų, o per tokį laiką galima lengvai išsiversti su susidarytomis reikalingiausiomis žaliavomis atsargomis.

Iki 1894 metų, t. y. iki Prancūzų-Rusų karinės sutarties sudarymo, vokiečiams nebuvo aišku su kuo jie kariaus ir keliuose frontuose kariaus. Tuometinis Vokietijos kancleris Bismarkas ir jo štabo viršininkas senis Moltke dažnai įtikinėdavo, kad, esą, reikės kariauti tik su prancūzais, o rusų tuo tarpu neliesti. Šlifeno laikais politinė padėtis keitėsi: stiprėjant prancūzų-rusų sąjungai, Berlyno-Petrapilio ašis pradėjo girgždėti. Pasidarė aišku, kad vokiečiams teks kariauti dviejuose frontuose, t. y., vakaruose ir rytuose. Šio dviejų frontų karo plano autorius buvo Šlifenas.

Kaip jau aukščiau minėta, Šlifeno samprotavimų pagrindu gulėjo žaibinio karo idėja, t. y. greitais ir labai galingais smūgiais reikia sutriuškinti priešą ir po 20—40 dienų jau turi būti sudaryta taika. Rusijai, dėl jos didelių plotų, šio metodo taikyti nebuvo galima, nes Šlifenas gerai žinojo, kad kas ten lindo, tas ir pražuvo (totorių chanai, švedai ir Napoleonas). Galutinai Šlifeno planas susikristalizavo: pirmiausia visomis jėgomis puolant sumušti prancūzus (nuo rusų tik gintis), o vėliau, Paryžių sudarius taiką, atsigręžti prieš rusus.

Pulti tiesiog į Prancūziją Sedano kryptimi, vokiečiams buvo nepatogu, nes tučtuojau būtų atsiremta į visą eilę prancūzų tvirtovių. Reikėjo ieškoti kitokio kelio, ir jis buvo rastas per Belgijos teritoriją — Lylio kryptimi.

Šlifeno planas buvo paruoštas karui su rusais ir prancūzais, o visai nebuvo minimi anglai. Šlifenui mirus, nuo 1906 iki 1914 m. jo ipėdiniu buvo jaunesnysis Moltke, bet jis savo pirmtakūno plano nebekeitė, nors anglų laikysena jau buvo gana aiški: Anglija liks neutrali, jei Vokietija nekariaus su Prancūzija.

Po Sarajevo atentato įvykiai plėtėsi labai greitai. Rusams paskelbus karą Austrijai, vokiečiai įteikia ultimatumą Belgijai (1914 m. rugpiūčio 2 d.), kad ši praleistų jų armiją į Prancūziją. Belgams nesutikus, prasideda kautynės Belgijos teritorijoje, o jiems į pagalbą atėjo prancūzai ir anglai. Anglai Šlifeno plane buvo ta nežinomoji, kuri, gal būt, pasuko ir viso karo laimę vokiečiams nenaudinga kryptimi.

Belgams, prancūzams ir anglams priešinant vakaruose, o rusams pradėjus pulti į Austriją ir Rytprūsius, vokiečiams reikėjo įtempti visas jėgas. Žaibinio karo galimūmams buvo din-

gę, o prasidėjo ilgas ir nuostolingas alinamasis karas. Vokiečiai visas kautynes laimėjo ir karo veiksmai visą laiką vyko svetimoje teritorijoje, bet karo pabaiga vokiečiams buvo labai skaudi, nes priešai diktavo taikos sąlygas. Pralaimėjimo priežastis buvo ilgas karas, kur ūkinė blokada parodė savo galią.

Istorija kartojasi. Esame naujų įvykių akivaizdoje, kur tie patys priešai ir toje pačioje vietovėje žaidžia 1914 metų žaidimo tąsą.

Siandieniniai įvykiai Belgijoje ir Olandijoje rodo, kad dabartinis karas išjudėjo iš sustingimo ir eina į lemiamą fazę. Belgams ir olandams šie įvykiai yra labai skaudūs, nes svetimųjų ginkluoti interesai sprendžiami jų teritorijose ir jie yra tik tiek kalti, kad jų teritorijų geografinė padėtis yra abiem priešam ant kelio.

Apie karo veiksmus kol kas nieko konkretaus pasakyti negalima. Atrodo, kad vokiečiai metė stambias jėgas ir norės greit pasiekti stambių rezultatų. Belgai ir olandai spėjo susimobilizuoti ir prie ginklo bendrai galėjo pastatyti apie 40

NARSIEJI VYRAI

JO KRŪTINĘ PUOŠIA DU VYČIO KRYŽIAI

Ats. psk. Pranas Bakučinskas gimė 1901 m. gruodžio 3 d. Prienų mieste, Marijampolės aps. Išgirdęs apie organizuojamą Lietuvos kariuomenę, panorėjo ir jis įstoti į kovotojų eiles. 1918 m. gruodžio 31 d. kartu su 25 kitais pasiryželiais išvyko į Alytų ir savanoriu įstojo į 1. pėst. pulką. Kiek pasimokęs 2. kuopoje, kaip gabus ir gerai prasilavinęs vyras, buvo paskirtas į mokomąją kuopą.

Iš vasario 12 į 13 d. tos mokyklos mokiniai — kareiviai: Pranas Bakučinskas, Stasys Jakimavičius, Pranas Prieskenis ir Stasys Liutkaitis buvo išsiųsti Pataronių link žvalgybon. Bežvalgydami pirmą kartą susitiko su priešų ir susišaudė. Po to dalyvavo skaudžiose gediminėse pulkui kautynėse, kuriose žuvo karininkas A. Juozapavičius.

Mokomoji kuopa daugiausia mokėsi praktiškai, su ginklu rankoje. Teoretiškai ne tik nebuvo kada, bet ir neturėjo iš ko. Nei statutų, nei vadovėlių. Bakučinskas sako: — „Geriausios pamokos buvo budėti naktimis, su atstatytais šautuvais į besiveržiantį priešą“.

Pagaliau mokomosios kursas pasibaigė. Išleista pirmoji laida. Mokyklos pūskarinius išskirstė po visas kuopas. Atsirado naujas darbas su ginklo nemačiusiais, bet kovoti pasiryžusiais savanoriais. Bakučinskas pakliuvo prie naujai organizuojamos 2. kulk. kuopos. Balandžio mėn. jau jis kovojo ties Daugais, Babriškėmis, Varėna kaip kulkosvaidininkas.

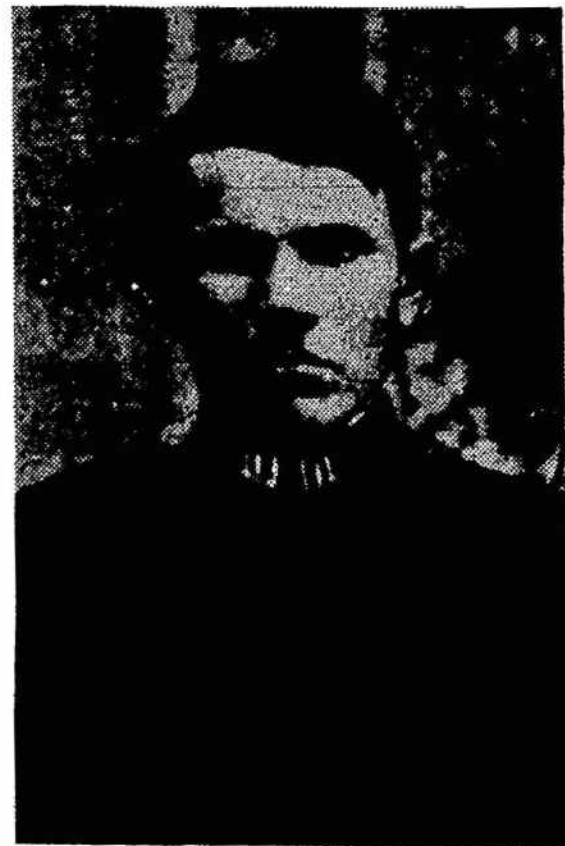
Persikėlus 1. pėst. pulkui Ukmergės frontan, jauna Lietuvos kariuomenė narsiai stūmė priešą iš savo žemės. Šiose kautynėse Bakučinskas buvo priskirtas prie 6. kuopos.

Gegužės mėn. už Kaniukų kaimo 6. kuopa puolė priešą. Priešas buvo gerai įsitvirtinęs ir smarkiai

divizijų. Anglų ir prancūzų jėgos taip pat jau atėjo į pagalbą, todėl artimiausiomis dienomis reikia laukti labai smarkių kautynių. Aviacija iš abiejų pusių, kaip atrodo, vartojama masiškai.

Iniciatyva, kaip sausumoje taip ir ore, yra vokiečių rankose. Vokiečiai savo puolimą remia gausiais oriniais desantais. Kaip iš pranešimų matyti, belgai ir olandai šiuos vokiečių parašiuotais nuleistus karius gauda ir naikina, vadindami juos šnipais ir kitokiais, nes, pasak jų, šie vokiečiai nešioja svetimų valstybių karių uniformas ir kai kurie esą net civiliais drabužiais apsivilkę. Vokiečiai tai paneigia ir tvirtina, kad jų parašiuotiniai nešioja tam tikrą uniformą, iš kurios lengvai, esą, galima juos pažinti.

Atrodo, kad čia ir vienu ir kitu yra teisybės. Galimas dalykas, kad vokiečių parašiuotinių uniforma tik iš arti atskiriama, o iš toliau galima ir neatskirti. Vokiečiai tokiu būdu siekia geriau užsimaskuoti, o sąjungininkai juos palaiko šnipais bei diversantais, ir, nesiskaitydami su tarptautiniais karo dėsniais, juos naikina. Kaip iš tikrųjų yra, istorija išaiškina.

Psk. Pr. Bakučinskas

šaudė. Puolimas buvo sunkus. Tačiau mūsiškiai nenusiminė. Būrelis pasiryžėlių, karininko Plento vadovaujami, prisitaikę prie vietos atsišaudė. Kad palengvintų kuopos puolimą, mūsiškiai iš tolo nužiūrėjo arti priešų apkasų patogią pasislėpti vietą. Skubiai prislinko prie jos ir iš dviejų kulkosvaidžių ėmė pilti priešų link. Čia daugiausia pasidaravo j. psk. Bakučinskas. Paleidęs smarkią ugnį, kuopai palengvino prisiartinti prie priešų apkasų. Po kelių valandų šaudymo jau mūsiškių kuopa atakavo. Priešas buvo išvytas.

Užėmus Pakalnių bažnytkaimį, priešas, sustiprinęs savo jėgas, ėmė mūsiškius pulti. Puolimas jam sekėsi, nes turėjo žymiai daugiau kariuomenės ir buvo geriau ginkluotas. Tose kautynėse buvo sužeistas 6. kuopos vadas karininkas Šaudžius. Kuopai pradėjo vadovauti kar. Plentas.

Gegužės 31 d. už Aluntos miestelio mūsiškiai puolė. Priešas irgi dėjo pastangas nepasiduoti. Tose kautynėse buvo sužeistas kulkosvaidininkų būrininkas Stasys Jakimavičius. Iš kovos lauko, kito kareivio padedamas, jį išnešė Pranas Bakučinskas. Po to Bakučinskui teko vesti būrį.

Kaunantis ties Paliekniškių kaimu, Bakučinskas, būdamas 3. kulk. kuopos 3. būrio būrininku, pirmą kartą pasižymėjo ir buvo pristatytas apdovanoti Vyčio kryžiumi.

Rugsėjo pabaigoje trečias batalionas stovėjo Salake. Priešas nuo Tiltiškių-Grybiškių keletą kartų puolė. Mūsiškiai apie 11 puolimų atrėmė. Darant priešpaskutinį puolimą, sugedo mūsų 2 kulkosvaidžiai. Padėtis pasidarė nemaloni. Jei neatvyktų Ukmergės batalionas į pagalbą, vargu ar mūsiškiai atsilaukė, nes priešas buvo sutraukęs daug kariuomenės ir labai smarkiai veržėsi. Prie Ukmergės bataliono buvo priskirtas Bakučinskas su savo kulkosvaidžių būriu. Susijungus mūsų jėgoms, priešas buvo atremtas.

Bakučinskas tiek buvo savo kareivius paveikęs, kad šie, įsakius trauktis, nė vienas nekilo iš apkasų, bet kovėsi toliau. Priešas, matydamas tokį lietuvių karių atkaklumą, negalėjo nei kiek prasiveržti ir turėjo pasitraukti. Už Salako kautynės Bakučinskas gavo antrąjį Vyčio kryžių.

Persikėlus 1. pėst. pulkui į kitą frontą, Bakučinskas su savo būriu buvo paskirtas į Ilguočių kaimą. Iš pirmųjų vyrų, kurie užėmė Radviliškio akmeninį malūną, dalyvavo ir Bakučinskas. Prie malūno, sproguos priešų sviediniui, sušalusios žemės apibėrė jį ir labai sutrenkė kojas. Tačiau Bakučinskas, į tai neatsižvelgdamas, puolė ir ragino savo draugus nepasiduoti.

Užimant Radviliškio malūną, buvo sužeistas eil. Kragertas ir kitas kulkosvaidininkas (pavardės neprisimena). Nesant tvarstomosios medžiagos, karininkas Sprangauskas suplėšė savo baltinius ir sutvarstė jiems žaizdas.

Aprimus kovoms, 1920 m. kovo 20 d. Bakučinską iš kariuomenės paleido. Suėjęs 21 metams amžiaus, vėl buvo pašauktas atlikti karinę prievolę. Dabar Pr. Bakučinskas gyvena Prienų mieste ir verčiasi smulkia prekyba.

Vand. Junaitis

KURAI NE LAISVĖJE

(Stilizuotas fragmentas)

Mūsų kuopa šią savaitę buvo toli prasiveržus į priešų užnugarį. Leitenantas Daumantas, kuris, kapitoniui žuvus, perėmė kuopos vadovavimą, drąsiai leidosi pirmyn, nesutikdamas niekur didesnio lenkų pasipriešinimo. Antrą tokių netikėtų pasisėkimų dienos rytą viršila išpėjo vada, kad toks lenkų tylėjimas esąs negeras ženklas, reikia susilaikyti nuo tolimesnio žygiavimo ir patikrinti ryšius su kitais daliniais. Protingas vadas paklausė seno kario išpėjimo ir tuoj išsiuntė papildomus žvalgus į kairę ir į dešinę.

Visa kuopa apsistojo nedidelio bevardžio upelio pakrantėje. Buvo jau gerokai sutemę, kada išvargusi žvalgyba davė teigiamą atsakymą ir vadas nusprendė pasilikti toje vietoje visai nakčiai. Griežtai išpėjo visus nekurenti ugnies, nerūkyti, nebraižyti degtukų ir niekur nesišalinti nuo kuopos. Tačiau atsirado vyrų, kurie tokį vado išpėjimą palaikė tuščiu dalyku ir viename miško šone, susikūrę laužą, spirgino katiukuose lašinius.

Iš tikrųjų gi mūsų postovio pozicija buvo labai bloga, kai mums kitą rytą reikėjo ją nuo priešų apginti. Buvome sustoję didelio pamiškio slėnyje, kurį galėjo geriausiai matyti nuo aplink esančių kalnų. Jokios didesnės priedangos už mažus kadugių ir eglaičių krūmus neturėjome. Todėl ir silpnas šviesos ruoželis galėjo būti labai toli pastebimas. O sukurtas mūsų neprotingų vyrų laužas patraukė priešų akis, kurios jau čia seniai budėjo.

... Pasigirdo baisūs sprogimas.

Ankstyvą rytą susilaukėme lenkiškų karabinių ugnies. Pirmas kelias minutes negalėjome suprasti, kur rindasi priešų pozicijos, iš kur jis mus puola,

nes slėny aidas buvo taip stiprus ir įvairus, jog atrodė, kad esame supami iš visų keturių pusių. Tačiau tai tęsėsi labai trumpai. Priešaky, iš ten, kur pradėjo kilti raudona rudens saulė, greit pastebėjome žmones, o aplink smingančios ir drėgną žemę kulkos parodė šaudymo kryptį. Vis dėlto atsišaudymas buvo betikslis. Didesnė mūsų žmonių dalis gulėjo po menka krūmokšnių priedanga, į kuriuos priešas kaip tyčia, suprasdamas mūsų blogas pozicijas, koncentravo ugnį. Gavome įsakymą kaip galint atsargiau pasitraukti prie geležinkelio pylimo.

Sumanytas atsitraukimas vyko neblogai, ir mes greitai dingome stambesniame miškely, kur lenkų šaudymas nustojo savo reikšmės. Dabar mus nuo kulku puikiai dengė pylimas, ir žmonės greitai atgavo dvasios pusiausvirą. Nuotaika dar labiau pakilo, kai sužinojome, jog lenkų jėgos nedidesnės už mūsų. Tačiau jie turėjo geresnes pozicijas.

— Gerai, kad tie asilai nepuolė vakar, — dabar aš jiems visiems kelnes numausiu, — spiaudydamasis kalbėjo Robertas.

— Tikrai, ko jie laukė vakar? — paklausė Martynas.

— Vakara jų tebuvo penki, o pernakt priplūdo kaip prūsokų ir barščius, — atsakė Robertas ir suvarė naują šovinių apkabą ir karabiną.

Šaudymas aptilo. Keletą minučių buvo ramu. Iš rytų kėlėsi šviesi saulė, rausvai nudažydama pilkus šalnų belaukiančius laukus. Priguliau prie žemės ir pasitempiau. Malonu buvo taip be jokio triukšmo, rudens saulės šildomam, gulėti.

Lenkai paleido į mus stiprią ugnį. Dabar ji buvo daug taiklesnė. Geležinkelio plienas skambėjo, kaip budinamasis laikrodis.

— Jie dabar vaizduojasi, kad mes kaip lapai krintam, — buvo paskutiniai Roberto žodžiai, kuriuos aš nugirdau. Po to pasigirdo baisūs sprogimas, išlėkė aukštyn milžiniškas žemių stulpas, pajutau aštrų dilgtelejimą šone ir netekau sąmonės.

Nežinau kiek laiko buvo praėję nuo to pasiutusių trenksmo, kai vėl atsipeikėjau. Saulė jau buvo aukštai danguje ir savo lengva rudens spindulių šiluma glostė mano kūną. Šonas perstėjo ir atrodė, lyg kas ilgas adatas po oda varinėtų. Pabandžiau pasisukti ant kito šono. Ne, neturėjau jėgų dar net ir mažiausiam judesiui padaryti. Tada permečiau akimis vietą. Iš kairės šalia manęs sėdėjo, pypkę rūkydamas, Robertas.

— Tu čia, Robertai? — išstariau palengva.

— Na, matai, jau ir prašnekejai. Aš sakiau, kad tavęs ir perkūnas negriebs. O žinotum, vilkau kaip viesulas tave per pelkes ir kelmus, kai mes lenkus vijome.

— Mes... juos? — paklausiau nustebeęs ir nudžiugęs.

— Tai tu manai, kad jie mus vijo? Nematei, vyruti, kaip jie spaudė tolyn, uodegas pabrukę...

Maloni buvo žinia ligoniui, ir aš, lėtai nusišypsodamas, užmigau kietu ir ilgu nuovargio miegu.

Tačiau Robertas man tuomet nepasakė teisybės. Iš tikrųjų mes turėjome trauktis iš naujai užimtų pozicijų, nes priešui atėjo naujų jėgų, kurios mus

...Prasidėjo nežinios ir laukimo dienos...

apsupo iš trijų pusių. Didelė vyrų dalis pateko lenkų nelaisvėn, kurie nespėjo pasprukti.

Jie kaip tik pradėjo tuomet ataką, kai prie manęs sprogo pirmoji granata. Naujų jėgų pagalba veržėsi prie pylimo, mus visur siekdami kryžmine kulkosvaidžių ugnimi. Kai padėtis pasidarė visai pražūtinga, sparnai, kurių kairiajame buvome ir mes, užėmė miškelių kampus, ir iš ten geriausia išeitis buvo pasitraukimas, apie kurį Robertas man nieko nepasakojo.

Dabar mes šeši atsidūrėme čia laukuose, nežinia kieno žemėje, laukdami progos išgelbėti draugus iš nelaisvės. Petrą, kuris iš mūsų visų turėjo geriausią karinį pažinimą, išsirinkome vyresniuoju. Jis tuoj pasiuntė Antaną ir Juozą ieškoti nelaimės ištiktų draugų. Pasilikusieji turėjome laukti dešimtį dienų. Po to, draugams negrįžus, tam pačiam žygiui turėjome keliauti kiti.

Prasidėjo šlykščios nežinios ir laukimo dienos.

Jau trečia diena, kai mes gulime sušalę, peršlapę, be šiltesnių drabužių ir duonos purviname griovyje, kuris liko mūsų namais, priedanga nuo kulku ir lietaus. Dangus dieną ir naktį, kaip maišas, storais debesimis užrauktas be jokio plyšelio, iš kur galėtų pasirodyti nors menkas saulės spindulys. Jei ne lietus ir vėjas, dar galėtų kęsti; bet dabar, kada visą laiką pilna čiurkšlė varo už apykaklių ir kaip su šlapią mazgotę plaka šiaurys veidą, ypač skaudindamas akis, atrodo, kad greit visi šeši išeisim iš proto.

Vakar kažkur Petras surado storo stiklo gabalą. Padarėme nedidelę slėptuvę, gerai įtvirtinome sekimo angą ir užkėsimė stiklu. Dabar bent budint nebepučia vėjas į akis ir nebėga ašaros. Visų mūsų akys raudonos, kaip trachoma išbertos, ir kažin kas toliau

būtų atsitikę, jei ne Petro sumanymas padaryti tą puikią užuovėją.

Jis paskutinis iš mūsų vakar pajuto skausmą akyse ir paklausė:

— Gerai pasižiūrėk, Stepai, į mano akis ir pasakyk, kaip jos atrodo. Aš jaučiu pasiutusį skausmą viduje ir ašaros bėga be perstojo...

— Truputį raudonos, — tariau, nenorėdamas jo labai išgąsdinti.

— Raudonos? Vadinas, tokios kaip tavo, lyg kruvinosios išėtos. Na, ar tau neskauda?

— Skauda. Na, bet ką padės žodžiai. Gydytojo neturim.

— Jūsų visų akys kruvinos, o jūs tylit, nors pagal ant galvos tašytum.

Vakare Petras dingio iš mūsų tarpo. Mes labai nustebojome jo tokiu elgesiu. Jis ir sunkiausiais momentais rasdavo išeitį, iškombinuodavo kelią atgal. Juk jei ne Petras, mes, greičiausiai, ir tada prie geležinkelio pylimo būtumėm lenkiško švino ragavę. Tad argi dabar tokiu paprastu momentu jis būtų nustojęs dvasinės pusiausviros ir palikęs mus likimui. Aš nenorėjau tikėti.

Tik Robertas, mūsų senasis vilkas, visuomet Petru abejojo. Kur tik prikibo, jis pajuokė Petro nuomonę, ginčijosi su juo ir įtarė Petrą kovojant dėl garbės.

— Na, šį vakarą, vyrai, pripažinsit mano teisybę, — patenkintas pradėjo kalbą Robertas, sužinojęs apie Petro dingimą. — Tas vyrukas jau davė niurką pas bobą, kurios fotografiją visada po švarku nešiojosi.

Robertas įtraukė didelį dūmą giliai į plaučius, išleido pamažėle visą per nosį, nusišpiovė tarp kojų ir pasižiūrėjo į mus tylinčius. Prisitraukė arčiau ir nupūtes bankrutę, vėl pradėjo:

— Ne tokiam vaikui vyrus valdyti. Ana, išsiuntė Antaną į žvalgybą. Ar galima leisti tokius vyrukus 15 km į priešų užnugarį? Jau seniai tie nosim žemė aria, o mes čia jų kaip išvaduotojų laukiame. Kad ir dabar: suskaudo akys, pašalo porą naktų, pabuvo kelias dienas neėdęs... ir nebėra vyro. Sakau, apdūmė vaikėzui akis kokia ragana, o tas pamanė, kad ji angelas. Tokiems reiktų, kelnes nuleidus, gerokai įkirsti, tik tuomet vyrais liktų.

Robertas nutilo. Mes neturėjome ko jam atsakyti. Jis iš visų mūsų turėjo ilgiausią karinį patyrimą. Dvejus metus kovojo Vakarų fronte, metus iš-

Jie visi jau miegojo

POLITIKOS APŽVALGA

KAIP VERTINAMA LIETUVOS NOTA DĖL VILNIAUS

Rašydamas apie Lietuvos notą Tautų Sąjungai dėl Vilniaus, laikraščio „New York Times“ Ženevos korespondentas neseniai nupasakojo tos notos turinį ir pažymėjo: „Tautų Sąjungos ekspertai Lietuvos notą laiko taip vykusiai suformuluotą, kad jiems sunku suprasti, kokį esminį juridinį atsakymą Lenkija galėtų duoti į tą notą“.

Jungtinių Valstybių spauda šią Lietuvos notą plačiai paminėjo, dažniausiai pasinaudodama „Associated Press“ žinia, kurioje buvo rašoma: „Vilnius, Lietuvos tradicinė sostinė, buvo Sovietų Sąjungos gražinta Lietuvai, kai Lenkija buvo praėjusį rudenį išdalinta“. Apskritai, Amerikos spaudoje buvo gausu straipsnių tokiomis antraštėmis: „Lietuva daugiau niekam neatiduos savo sostinės“, „Lietuva laiko, kad Vilnius niekada teisėtai nepriklausė Lenkijai“, „Vilniaus pagrobimas niekada nedavė Lenkijai teisių į Vilnių“ ir kt.

BALTIJOS TAUTŲ VIENYBĖS KONGRESAS

Gegužės 6 d. Taline įvyko Estijos, Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo biuro plenumo posėdis. Jame apsvaistyta ir galutinai nustatyta Baltijos tautų vienybės kongreso ir Baltijos savaitės programa. Kongresas įvyks Taline birželio 15, 16 ir 17 dienomis.

Estijos prekybos ir pramonės rūmų pirmininkas Puhkas, kalbėdamas apie artimesnį bendradarbiavimą kultūrinėje ir ekonominėje srityje, pažymėjo, kad tas bendradarbiavimas bus galimas tik tuomet, kai visos vyriausybės konkrečiai tam reikalui pritarės. Puhkas siūlė nieko nelaukiant siekti Baltijos valstybių federacijos. Buvo siūloma panaikinti valiutų suvaržymus prekybai ir pramonei, derinti emisijos bankų veikimą ir t. t. Šioms Puhko mintims konferencijos dalyviai pilnai pritarė.

NAUJAS SSSR KRAŠTO APSAUGOS KOMISARAS

Sovietų Sąjungos vyriausios tarybos prezidiumas maršalą Vorošilovą paskyrė liaudies komisarų tarybos vicepir-

mininku ir krašto apsaugos komiteto prie liaudies komisarų tarybos pirmininku. Iš ligšiolinių krašto apsaugos liaudies komisaro pareigų maršalas Vorošilovas pasitraukė. Naujuoju krašto apsaugos liaudies komisaru paskirtas buvęs specialios Kijevo karinės apygardos viršininkas maršalas Simion Timochenko.

KANCLERIS HITLERIS IR KARALIUS GUSTAVAS PASIKEITĖ LAIŠKAIS

Neseniai Vokietijos kancleris Hitleris ir Švedijos karalius Gustavas pasikeitė atitinkamais laiškais. Oficioziniuose vokiečių sluoksniuose pareiškiama, kad tie laišakai nebūsią paskelbti. Susidaręs įspūdis, kad tie laišakai palietę ne tik Švedijos neutralumą, bet ir kai kuriuos susitarimus tuo atveju, jei Švedijos neutralumas būtų paliestas iš trečiosios pusės. Politiniuose sluoksniuose gaunamas įspūdis, kad esama kai kurio ryšio tarp to pasikeitimo laiškais ir tarp vokiečių rusų pasikeitimo nuomonėmis dėl Švedijos neutralumo. Berlyno oficioziniuose sluoksniuose pareiškiama, kad Vokietija visomet elgusis nepriklausomai nuo Sovietų Sąjungos, ir kad ji nenorinti plėsti karo į Švediją.

VOKIETIJOS ULTIMATUMAS OLANDIJAI, BELGIJAI IR LIUKSEMBURGUI

Gegužės 10 d. 8 val. DNB paskelbė apie istorinį vokiečių vyriausybės memorandumą: „Vokiečių vyriausybė įteikė karališkajai belgų ir karališkajai olandų vyriausybėms memorandumą, kuriame konstatuoja, kad ji turi savo rankose įrodymų ir pranešimų, iš kurių neabejotinai matyti, kad anglai ir prancūzai betarpiškai rengiasi pulti Vokietiją, ir kad tas puolimas įvyks prie Ruhro per Belgiją ir Olandiją. Todėl vokiečių vyriausybė įsakė vokiečių kariuomenei patikrinti tų kraštų neutralumą visomis Vokietijos turimomis karinės galios priemonėmis.“

Kitą memorandumą vokiečių vyriausybė pasiuntė Liuksemburgo vyriausybei. Jame Reicho vyriausybė konstatuoja, jog ji turinti patikimų žinių, kad Anglija ir Prancūzija, tęsdamos savo karo išplėtimo politiką, nutarė artimiausiu laiku pulti Vokietiją per Olandijos ir Belgijos teritorijas. Turinčiam įvykti užpuolimui atremti vokiečių kariuomenei duotas įsakymas patikrinti tų dviejų valstybių saugumą. Kadangi Prancū-

buvo Kaukaze, pusmetį vokiečių nelaisvėje ir, iš ten pabėgęs, grįžo į Lietuvą. Grįžęs atrado Lietuvą besikuriant. Neturėdamas nei žmonos, nei vaikų, nei tėviškės, kuri per karą iki pamatų sudegė, o tėvai išmirė, ir, nežinodamas kur dingti, nors karas jam iki gyvo kaulo buvo įgrįšęs, jis vėl stojo į lietuvių eiles ir kovojo už tikrąją Tėvynę. Bet jo širdy jau nebebuvo tikros Tėvynės meilės. Čia jis kovojo už pinigą, už duoną ir ieškodamas nuotykių.

Kurį laiką tylėjome. Staiga susipratę garsiai nusijuokėme iš paskutiniųjų Roberto sakinių.

— Nėra ko juoktis, — prabilo Martynas, iš visų mūsų seniausias, — gal paskutinę prieš vestuves dieną paliko sužadėtinę ar mokslą nutraukė ir staiga į tokią velniavą pateko. Tėvo, motinos ir mylimosios išsižadėjo ir stojo tėviškės ginti. Tai suprantu, kad tikrai žmogus myli gimtąją žemę. O tu, Robertai, be tėvo, be motinos, be žmonos ir vaikų. Tau niekas galvos nekvaršina. Todėl ir švino ryti ne tiek bijai, kiek mes. . .

Jis persimetė ant kito šono, pasidėjo arčiau lentas ir tęsė toliau:

— Namie liko du mažiukai ir žmona. Graži dar moteris. Išeinant kaip šunytis kaukė, puolė į kojas ir kareiviškus batus bučiavo. Aš pats ašaras vos sulaukyti galėjau. Štai jau šešis mėnesius abu gyvenam nežinia. Būtų malonu dabar su vaikais ir ja šiltojo troboj plepėti. Bet esu čia reikalingesnis. Jei visi sėdėsime namie, ateis lenkas ir visus išskers. Dabar gi žūsiu tik vienas. Ji vis kaip nors išsivers. Gal švie-

sesnės dienos ir mūsų Tėvynei ateis. Aš manau, vyrai, sugrįš ir Petras. Jis visą laiką buvo puikus vyras. Sakyk, Robertai, juk ir tu tik per jį gyvas? . .

— Sugrįš, sugrįš. . . — pritarė vyrai Martynui.

Robertas numetė nuorūką ir tarė:

— Galvokit kaip norit. . .

— Iki rytojaus viskas paaiškės, — varė toliau Martynas, — jei jis negrįš, rinksime naują vyresnįjį ir lauksime sugrįžtant Antano. Mes turime veikti partizaniškai. O dabar, Stepai, tavo eilė budėti; mes, geriausia, eikime gulti.

— Na, taip, taip, — niūriai kalbėjo Robertas, — mes jau seniai toj kiauliškoj baloj veikiame partizaniškai. Tris dienas laukėme vieno, kurio jau pasauly nebėra, dabar dar tris dienas lauksime antro, kuris pas bobą išėjo.

Aštriai nusispiovė į griovį, išsitiesė ant lentos ir, užsimetęs ant nugaros kailinius, užmigo. Niekas nieko jam neatsakė. Aš atsisėdau arčiau angos, susisukau didelę bankrotkę ir užsidegęs pasižiūrėjau miško link. Jis juodavo kaip mūras, silpnai vakarinių žarų apšviestas. Tik rytuose smėžavo keli debesėliai, pamažu lipdami dangum. Nualinti laukai skendėjo tamsoje, nešdami į mus šaltą darganą, ir drėgna žemė kvėpėjo keistu aromatu, kurį tik tuomet pradėdi jausti, kai su ja gerai susidraugauji. Aplinkui buvo širdį gelianti tylą. Atrodė, kad šiuo momentu turėjo kažkas baisaus įvykti. Pamažu perkreipiau galvą ir pasižiūrėjau į vyrus. Jie visi jau miegojo.

(Bus daugiau)

A. D.

zijos ir Anglijos nutarta ofensyva turi apimti ir Liuksemburgo teritoriją, tai Reicho vyriausybė laiko save priversta išplėsti užpuolimui atremti pradėtus karinius veiksmus ir į Liuksemburgą“.

VOKIETIJOS MEMORANDUMO TURINYS

Memorandume pirmiausia pažymima, kad visi faktai ir nuolat ateinančios žinios įrodančios, kad tuoj turėjo įvykti anglų ir prancūzų puolimas per Belgiją ir Olandiją. Abi tos valstybės nuo pat karo pradžios buvusios Prancūzijos ir Anglijos pusėje. Belgijos ir Olandijos generaliniai štabai taręsi bendrai su prancūzų ir anglų vyriausybėmis. Reicho vyriausybė negalinti toliau žiūrėti į tai, kad Belgija ir Olandija būtų panaudotos prancūzų ir anglų puolimui prieš Vokietiją. Tuos sąjungininkų užsimojimus Belgija ir Olandija dargi rėmusios. Todėl esąs duotas įsakymas vokiečių kariuomenei laiduoti šių dviejų valstybių neutralumą. Vokietija neturinti tikslo paliesti Belgijos ir Olandijos karalysčių suverenumą ir nepriklausomybę bei jų užjūrinės teritorijas. Pasireiškęs pasipriešinimas būsiąs atremtas visomis griežtomis priemonėmis. Už bet koki kraujo praliejimą būsiąs atsakingos Belgijos ir Olandijos vyriausybės.

Antrame memorandume nurodoma, kad turimomis žiniomis, sąjungininkų pasiruošimai turėję liesti ir Liuksemburgo hercogystę. Taigi Reicho kariuomenė turinti laiduoti ir Liuksemburgo neutralumą. Liuksemburgo gyventojai išpėjami nesipriešinti. Vokietija neturinti tikslo paliesti Liuksemburgo kunigaikštystės nepriklausomybę.

HITLERIO ATSIŠAUKIMAS Į VAKARŲ FRONTO KAREIVIUS

Gegužės 10 d. kancleris Hitleris Vakarų fronto kareiviams paskelbė tokį atsišaukimą: „Atėjo lemiama valanda kovoje už vokiečių tautos ateitį. Jau 300 metų anglų ir prancūzų valdžios tikslas buvo trukdyti kiekvieną tikrą Europos konsolidavimą ir, visų pirma, laikyti Vokietiją silpną ir bejėgę. Tuo tikslu vien tik Prancūzija per du šimtmečius yra Vokietijai 31 kartą paskelbusi karą. Tačiau paskutiniiais dešimtmečiais ir britų pasaulio valdovų tikslas yra visomis aplinkybėmis trukdyti Vokietijos vienybę ir neduoti Reichui tų gyvenimui reikalingų gėrybių, kurios yra reikalingos išsilaikyti 80 milijonų tautai. Anglija ir Prancūzija įvykdė šitą savo politiką, nesirūpindamos režimu, kuris tuo metu valdytų Vokietiją. Jie taikė visuomet į vokiečių tautą. Jų atsakingi vyrai šiandien atvirai pripažįsta tą tikslą, Vokietija turi būti sumušta ir suskaldyta į daug mažų valstybių. Tuomet Reichas neteks savo politinės galios, o kartu ir galimumo patikrinti vokiečių tautai jos gyvybines teises šioje žemėje. Dėl šitos priežasties buvo atmesti visi mano mėginimai susitaikinti, ir praėjusių metų rugsėjo 3 d. mums buvo paskelbtas karas. Vokiečių tauta neturėjo jokios neapykantos ir jokių nedraugingų anglų ar prancūzų tautai jausmų. Tačiau šiandien ji atsistojo prieš klausimą, ar ji nori gyventi ar žūti. Per kelias savaites mūsų narsi kariuomenė sutriuškino Anglijos ir Prancūzijos prieš mus pasiųstą priešą lenką. Tuo būdu buvo pašalintas pavojus iš Rytų. Po to Anglija ir Prancūzija nutarė pulti Vokietiją iš šiaurės. Nuo balandžio 9 d. vokiečių karinė jėga ir tą mėginimą nuslopino užuomazgoje. Dabar įvyko tai, ką mes jau visą eilę mėnesių matėme prieš save, kaip gresiantį pavojų. Anglija ir Prancūzija, panaudodamos milžinišką nukreipimo manevrą Europos pietryčiuose, mėgina per Olandiją ir Belgiją įsiveržti į Rūhro kraštą. Vakarų fronto kareiviai, dabar atėjo jums valanda. Šiandien prasidedanti kova nulems vokiečių tautos likimą ateities tūkstantmečiams. Atlikite savo prievolę. Vokiečių tauta su savo palaimos linkėjimais yra su jumis“.

NUOTAIKOS BALKANUOSE

Rašydama apie didžiuosius įvykius Vakaruose, Balkanų spauda laikosi griežto neutralumo. Kai kurie laikraščiai nūgastauja, jog dabar tenką laukti totalinio karo išplėtimo į vis platesnes erdves. Politiniuose sluoksniuose manoma, kad nors į karą įtraukimo pavojus tuo tarpu yra praėjęs, tačiau nesąs dar visiškai pašalintas.

Balkanuose didžiausiu susidomėjimu sekama Italijos ir Sovietų Sąjungos laikysena dabartinių įvykių atžvilgiu. Visus domina tai, apie ką gegužės 10 d. Maskvoje Molotovas kalbėjęs su vokiečių pasiuntiniu von Schulenburgu.

Lubljanos laikraštis „Slovenski Dom“ praneša iš Sofijos gan sensacingą dalyką: Sovietams artimuose sluoksniuose Sofijoje esą teigiama, jog Sovietų Sąjunga per savo atstovus davusi suprasti Vokietijai, Italijai, Prancūzijai ir Didžiajai

Britanijai, kad Sovietų Sąjunga nepakešianti didžiųjų valstybių įsikišimo ar puolimo Balkanuose. Nes jei Balkanuose įsitvirtintų kuri nors didžioji valstybė, tai galėtų kenkti Sovietų interesams Juodojoje jūroje, o Dardanelių sąsiauris Sovietams liktų uždarytas. Todėl esą lygiagrečiai einančios Sovietų Sąjungos pastangos sudaryti su Jugoslavija, Bulgarija ir Turkija karinius paktus, kurie padėtų išvengti bet kurių kariaujančių pasikėsimų Balkanuose.

Turkijoje manoma, kad Vakarų frontas kol kas būsiąs taip gyvas, jog kariaujančioms šalims nebeliksią laiko siekti išplėsti karo lauką atokiai esančiuose kraštuose.

Gegužės 27 d. Belgrade prasidės Balkanų valstybių ūkinė konferencija.

CHURCHILLIS PAKEITĖ CHAMBERLAINA

Po smarkių debatų britų parlamente, kur buvo aštriai puolamas ministras pirmininkas Chamberlainas už nesėkmę Norvegijoje ir apskritai už ligšiolinę politiką, balsuojant už pasitikėjimą vyriausybei — Chamberlainas gavo nežymią balsų daugumą.

Naujų didžiųjų įvykių akivaizdoje, gegužės 10 d. vakare ministras pirmininkas Chamberlainas atsistatydino. Karaliaus pakviestas, ministro pirmininko vietą užėmė pirmasis admiraliteto lordas Churchillis. Iki bus galutinai sudaryta nauja vyriausybė, buvusiems ministrams pavesta eiti savąsias pareigas.

IŠKYLA OLANDŲ INDIJOS KLAUSIMAS

Spaudos žiniomis iš Vašingtono, laikoma galimu dalyku, kad, susikalbėjus su kitomis Amerikos valstybėmis, olandų Indija būsiąs užimta Jungtinių Amerikos Valstybių.

DNB pranešimu, japonų ministrų kabinetas nepaprastame posėdyje apsvarstęs naująją padėtį Europoje ir galimus tos padėties atoveikšnius Tolimuosiuose Rytuose, ypač Olandų Indijoje, nusprendė atitinkamoms valstybėms pasiųsti notą. Joje bus pabrėžta, kad bet kuris Europos padėties atoveikšmis į Olandų Indiją yra nepageidaujamas. Bet kuri esamos Olandų Indijos dabartinės padėties pakitimą Japonija laikytų labai rimtu dalyku.

TURKŲ LAIVYNO MANEVRAI

Havasas praneša, kad Marmoro jūroje vyksta Turkijos laivyno manevrai, kurie truks ligi gegužės 22 d. Manevruose dalyvauja ir Turkijos povandeninių laivų flotilija. Manevrų zonoje uždrausta plaukioti prekybos laivams.

BŪKLĖ EUROPOJE GEGUŽĖS 14 D. ŽINIOMIS

Didelės kovos Belgijoje ir Olandijoje. Vokiečių armija žygiuoja pirmyn. Šiaurinė Olandija vokiečių rankose. Pradedama abejoti Mažino linijos nepaimamumu. Vokiečiai sunaikinę 700 sąjungininkų lėktuvų. Dideli nuostoliai abiejose kariaujančiose pusėse. Karinė Belgijos būklė nesanti pašlijusi.

Olandijos karalienė Vilhelmina, princesė Julijona su vyru ir dukterimis atvykusios į Angliją. Italija, Vengrija ir Jugoslavija pašaukė naujas atsarginių klases. Demonstracijos prieš britus Italijoje. Italija nepakešianti sąjungininkų taikomų blokados metodų ir imsis priemonių jai pašalinti. Italija laukianti ženklo veikti. Uždaryta italų prancūzų siena. Turkijos laivynas manevrų laikomas paruoštas kiekvienu metu stoti į kautynes. Anglijoje sparčiai ruošiamasi prieš galimą vokiečių oro desantą.

KARO IR POLITINĖ BŪKLĖ GEGUŽĖS 15 D. RYTO ŽINIOMIS.

Vokiečių DNB žiniomis, Olandijos kariuomenės vadovybė įsakiusi kariuomenei mesti ginklus, kadangi Rotterdamas jau pasidavė ir grasinama užimti Hagą. Zeelando provincijos salų užėmimas esąs tik dienų klausimas.

Prancūzų pareiškimu, vokiečiai smarkiai puola apie 400 km frontu. Gegužės 13 d. ėjusios smarkios kovos tarp prancūzų ir vokiečių šarvuotų dalių. Vokiečiai smarkiai pažengę į priekį belgų Ardenų srityje. Gegužės 13 d. priekinės vokiečių dalys pasiekusios Masso upę. Šioje srityje vokiečių pagrindinis smūgis, atrodo, nukreiptas į prancūzų Sedaną, kuris jau evakuotas.

Italijoje tebesitęsia studentų demonstracijos prieš britus. Britų ir Jungtinių Amerikos Valstybių piliečiams patarta iš Italijos išvykti. Egiptas būdingai pasiruošęs gintis. Vašingtono politiniuose sluoksniuose sąjungininkų karinė būklė laikoma gana rimta. Romoje nepardavinėjamas ir net deginamas Vatikano organas „Osservatore Romano“.

VAKARŲ FRONTAS

GAUDŽIA

Norvegijoje nieko naujo

SMŪGIS IŠ VIRŠAUS

(Žiūr. Nr. 19)

Vis dar negalima įžiūrėti kieno tie lėktuvai. Pirmasis sūrinka mano avigatorių.

— Valio! Tai savi...

Tuojau ir mes pažįstame ir išskiriame, kad tai mūsų lėktuvai. Jie dar ankstyvesni buvo. Lyg raketos pralekia abi eskadrilės viena pro kitą. Iš vieno bombonešio pamatau mostelėjantį žvalgą.

Jie jau savo padarė, o ko dar trūksta — užbaigsime mes.

Laivai!

Pilki, ilgi kūnai blizgančioje vandens plokštumoje. Jau matyti, kaip pradeda blykčioti ugnis iš tenai. Šaudo.

Matyti, kaip lekia į čia šviečianti granata. Ji kyla, kyla viršum, nukrypsta žemyn ir žemiau mūsų sužiba apskritu, aukšiniu kamuoliu.

Bombos apačion!

Greitas kurso keitimas. Atgal!

Skrendame į krantą. Vėl didelis transporto laivas, o toliau, vilkdamas paskui save putotą juostą, laivas — naikintojas. Vėl bomba!

Labai greitas žvilgsnis aplink, ar nematyti prieš lėktuvų, nes vakar vakare žvalgybos lėktuvus pastebėjo anglų eskadros sudėtyje besiantinantį lėktuvnešį.

Ir vėl tolyn link uosto.

Yra! Įgulos džiaugsmingas riksmas. Pataikytas transporto laivas užsidegė, lyg sausas šiaudas. Matyti, kaip skubiai iš jo nuleidžia valtį.

Mus apšaudė ir keli sprogimai sumirksi prieš pat nosį.

Juodas krantas auga sekundėmis.

Viskas turi būti tvarkoje. Mes puolame iš jūros, kiti puola iš žemyno pusės, gynimas nuo lėktuvų turi būti padalytas ir išblaškytas.

Keturi laivai netvarkingai stovi įlankoje. Daugeliu mažų valčių nusėta visa aplinkuma. Daug žmonių matyti krantinėje.

Bombos tyška įlankoje. Tenai užverda tikras pragaras. Atrodo, lyg be paliovos žaibuotų ir žaibo juostos galas atsimuštų vandenin ir jį taškytų. Paskutinė bomba nukrinta krantan, kaip tik uostan.

Lekiamė žemyn ir šaudome visais kulkosvaidžiais. Nepaprastas greitis ir akis vos spėja ką nors užregistruoti.

Matau apvirtusią valtį, miestelio gatvė bėgančius žmones, didelius juodus dūmus, kylančius ir besisukančius kamuoliais iš vieno prekinio laivo.

Paskutinė ataka buvo puikiausia. Kulkosvaidžiai nusikreipė į didelę, putotą juostą, metančią atgal valtį. Kulkos pradėjo ją vytis, sagstydamos vandenį. Iš kulku pėdsako buvo puikiai matyti, kaip serija lėkė pirmyn ir pranyko valtyje. Kažkas šoko iš jos ir panėrė vandenin. Vienas juodas vyras išgriuvo iš pirmagalio. Kulkosvaidis nubėgo vandeniu tolyn, o tuo metu ją dar apšaudė iš užpakalio kitas šaulys.

Sekam aukštyn ir tolyn iš čia. Naujų bombų ir naujų kulku kulkosvaidžiams.

Tuo pačiu metu pamatau kaip liepsnodamas lėktuvas krinta žemyn, skaisčiai šviesdamas danguje.

Pro šalį praneria du anglų lėktuvai, primeną storu sprandu žuvis. Dar kelias kulkas suspėja paleisti užpakalinis šaulys.

NARSIŪJŲ DAINA

Norvegai šioje nelygioje kovoje atskirais momentais yra parodę tikrai gražių ir stebinančių kovotojų akimirklų, apie kurias vaikų vaikams galės pasakoti mažose žvejų trobelėse norvegų motinos, rūšdamos jaunąją kartą kareiviais.

Daugiau kaip šimtmetis norvegai nebuvo rimtai kariavę. Jiems atrodė, kad užtenka jų pačių gerų norų nekariauti ir ginklai gali rūdyti. Nieks neužkabins ir nieks nieko iš jų nenorės. Tačiau sena gyvenimo tiesa, kad tik ginklas, paimtas į geras rankas, visada patikrina saugumą, o taip pat ir nepriklausomybės ateitį.

Karinė prievolė Norvegijoje nebuvo pakankamoje aukštumoje ir į ją buvo žiūrima beveik kaip į nenaudingą laiko gaisinimą.

Tačiau tie negausūs norvegų tautos nariai, kurie mokėjo naudoti ginklą ir pakankamai buvo įsiskiepinę karinės pareigos jausmą, sukūrė ne tikrai pavyzdžių ateičiai, bet savo atskirais žygiais daug lėmė ir prieš didesnį priešą. Viskas tačiau slėpi tame, kad tokių kovotojų norvegų kariuomenėje buvo be galo mažai. Ir kas žino, kaip būtų išėję, jei visi norvegai būtų buvę tokie...

O dabar apie vieną narsiųjų norvegų dainą, dainą rodančią viską geriausio, ką gali atiduoti žmogus, kovodamas už savo tėvynę.

Kalnų masyvai už Lillehamerio link Gittos. Be vienintelio geležinkelio, dėl kurio įvyko nemaža kautynių tarp santarvininkų ir vokiečių, maža yra susisiektimo kelių šioje kalnuotojo srityje. Ir dėl to kiekvienas jų yra brangesnis už visa kita. Nes kas turi savo žinioje kelią, tas turi ir teritoriją iš kairės ir dešinės to kelio.

Vienas tiltas, permestas per siaurą kalnų upelį (tokių čia yra šimtai), buvo pavestas saugoti norvegų daliniui.

Tiltas buvo svarbus savo kariuomenės judėjimui. Bet jei jis patektų į priešų rankas — būtų dar blogiau. Dėl to jis buvo užmuštas ir prie jo esantis dalinys turėjo tiltą ginti iš priešais atėjusio priešų, o negalint išsilaikyti — tą tiltą turėjo sprogdinti pati jo apsauga.

Tačiau, kaip kiekvienas karas, taip ir šis — pilnas netikėtumų. O ką bekalbėti apie atskiras kautynes ar susidūrimus, kur pasireiškia kiekvieno kovotojo sumanumas ir miklumas, kur yra šimtai visokių būdų nugalėti ar sutriuškinti priešą; o pačiam išlikti ir išsiskuti.

Vokiečių daliniai Norvegijoje naudojo labai greitą veržimosi pirmyn taktiką. Atskiros jų dalys menkaisiais takeliais pereidavo užsnigtus kalnus, šarvuočiai praskverbdavo per užpustytus vieškelius, kalnų artilerija išlisdavo per tarpukalnius ar peržengdavo per aukščiausias keteras.

Ir kiekvienas kareivis bet kurios dalies galėjo tai įvykdyti, nes viską juk darė žmonės, tik pakankamai kariškai paruošti, atkaklūs ir pareigos kupini.

Ir prie šio tilto vokiečių greitosios dalys pasirodė iš visai kito šono, negu jų laukė norvegai.

Įvyko staigi, netikėta kova, prasidėjusi kirčiu iš užpakalio.

Kas nepasidavė, tuojau krito nukautas ar sužeistas. Tiltas sargybos dalinys buvo greit likviduotas. Per tiltą pradėjo žygiuoti, tolimesnius įsakymus vykdydami, vokiečių kareiviai.

Ir mažas, liesas norvegų kareivis, sužeista ranka ir beginklis, gulėjo šalia tilto,

turės būti lemtinga visai Europos istorijai. Ar pergalės trokštanti vokiečių kariuomenė sutrins santarvininkus, arba šie sumuš ilgiems šimtmečiams Vokietiją. Teisingai yra laikoma prasidėjusias Vakaruose kautynes lemtingas šio karo galui.

Taigi, vokiečiai pradėjo savo žygį.

„Rytmečio ūkana kelia dienos aušrą. Priešakinės dalys pasiruošusios. Tamsoje šmėkščioja žmonių šešėliai. Nei vieno nereikalingo garso, tik tylūs žodžiai, iš kurių jauči vis kylantį įtempimą.

Reinas guli priešais mus. Didelė, blizganti vandens juosta atrodo, kaip platus, negyvas metalo kaspinas. Upės vagoje visiškai tylu. Galima girdėti, kaip skubiai bėga vanduo.

Mažas pakilimas leidžia gerai prisidengti mūsų budinčiam daliniui. Kas keliolika metrų guli guminė valtis, šalia jos pionieriai, šauliai, kulkosvaidininkai ir kt.

Juodus vamzdžius atstatę, kalvose guli kulkosvaidžiai, nukreipti į aną kranto pusę. Prie jų susikūprinę, nejudą kūnai. Didi tylą visame Reino slėnyje.

Išpūstos, storos, apskritos guminės valtys, lyg tingūs, nejudrūs gyvuliai ilsisi, bet kiekvieną minutę jie pasiryš patarnauti.

Darosi dar šviesiau. Iš tamsumos ryškėja Reino krantų kontūrai, atrodo, kad jie kiekviena sekančia ryto minute kyla ir auga.

Pereina įsakymas per grandines. Iš lūpų į lūpas. Ir taip tolyn... Nuo pirmo ligi paskutinio.

Pirmas būrys greit pakyla. Bėgame apačion, nešdami valtį. Visiškai tylu. Vanduo jau čia. Guminė valtis krinta į upės tekumą. Kiekvienas žino savo vietą ir tuoj susėda. Irkliai supliūška ir keista rytmečio žuvis skrenda anon pusėn.

Į priešingą krantą išmeigtos akys. Nežinoma, kur gali būti priešų patruliai. Tačiau mūsų nugaroje, savojoje pusėje, draugai kulkosvaidininkai budi.

Antroji Reino pusė. Irkliai dar greičiau ir stipriau nusileidžia. Šuolis iš valčių. Bėgame pirmyn. O per upę vis nauji ir nauji daliniai keliasi...

PARAŠIUTININKŲ LIETUS

Olandijoje ir Belgijoje vokiečiai pirmą kartą plačiai pademonstravo naują kautynių priemonę — parašiutininkų desantus.

Tai yra kažkas tikrai netikėto ir savotiško. Desantinės dalys tuo būdu liko nauju šio karo elementu.

Vokiečių drąsa ir keistu, staigiu puolimu tenka tik stebėtis. Jie gegužės 10 d. anksti rytą staiga puolė visą eilę aerodromų Belgijoje ir Olandijoje, pirmiausia kreipdami savo smūgį į didžiuosius tų kraštų aerodromus, kaip Haagoj, Roterdame, Briuselyje ir kitur. Visi šie aerodromai yra giliai krašte, o, pav., Roterdamo stovi Olandijos jūros pakrastyje, per 100 km priešingoje fronto pusėje. Dėl to, nuleisdami tokius desantus, vokiečiai nepaprastai rizikavo, nes išmesti krašto gilumoje kareiviai buvo palikti tik savo drąsai, narsai ir sugebėjimui. Atrodo, kad uos žmones vokiečių kar. vadovybė net tam tikru atžvilgiu paaukojo, kad tik būtų atliktas uždavinys.

O visų tokių desantinių operacijų tikslas šiame kare buvo ne kas kita, kaip laikinai įsistiprinti aerodromuose, sunaikinti lėktuvus arba juos pagrobti, sugadinti įrengimus ir ilgesnį laiką neleisti to-

kiu aerodromu pasinaudoti santarvininkų oro pajėgoms.

Kai kur vokiečiai net nusileido su savo transporto lėktuvais, išlaipino kareivius ir iškrovė ginklus ir municiją. Į tokį svatimą aerodromą paskui be paliovos gabeno karių ir medžiagos papildus.

Kiek stiprios dalys įsiveržė iš oro į olandų ir belgų aerodromus, matyti iš to, kad vieną aerodromą atsiimant, olandų pranešimu, žuvo apie 1000 karių.

Reiškia, šis karas pasidarė tikrai visuotinis ir aviacija jį akimirka išplėtė į visą teritorijos gilumą.

Apie parašiutininkus, kuriuos vokiečių lakūnai paleidžia vis naujais ir naujais spiečiais, kalbama, kad jie dažnai turi ir įvairias uniformas.

Dar daugiau. Ypač vokiečiai mėgsta kare daryti įvairias staigmenas. Pranešame apie būdingą parašiutininkų leidimą.

Perskrenda per numatytą vietą transporto lėktuvai, lydimi naikintojų. Staiga iš transporto lėktuvų pasipila parašiutininkų lietus. Be abejo, žemėje esą olandai ar belgai, jų kariai ir policija tuojau metasi ton kryptin, kad sulikviduotų parašiutininkus.

Tačiau ten jie randa tik iškamšas, aprenktas ir atrodančias kaip ir tikrieji žmonės. Tuo metu, kai šis klaidinantis manevras buvo atliekamas, kita lėktuvų grupė meta tikruosius parašiutininkus arba net lėktuvai į lygią vietą nusileidžia ir taip išsodina kareivių būrį.

Panašiai kaunasi vokiečiai, vartodami naujuosius šiuos puolimo metodus, imdami fortus, kurie saugoja kelią į Prancūziją per belgų žemę.

Taip krito Eben Emael fortas, stipriausias iš visos Liežo tvirtovės. Jį atakavo lėktuvai ir desantinės dalys, o galutinai užėmė iš priešakio prasiveržę pėstininkų daliniai.

Lėktuvai ypač audringai buvo panaudoti ardant visus forto ryšius su užpakaliu.

AERODROMO PUOLIMAI

Vieni svarbiausių šiame kare taikinių, pasirodo, yra aerodromai. Vokiečiai, gegužės 10 d. pradėdami savo operacijas Vakarų fronte, pirmiausia smogė į aerodromus, puldami visą eilę prancūzų oro uostų. Anglų aviacija atsilygino panašiai, gausiai atakuodama vokiečių pafrontės aerodromus, o taip pat akmens ant akmenų nepalikdami ir tuose olandų aerodromuose, kurie buvo staiga vokiečių desantinių dalių užimti.

ANGARAI UGNYJE IR DŪMUOSE

Vienas lakūnų, puolusių aerodromą Vakarų fronte, apie tai papasakoja trumpais, bet vaizdžiais žodžiais, kaip smogia aviacija aviacijai.

„Daugybė auksinių žvaigždžių suspindi aplink mus. Priešlėktuvinė artilerija šaudė! Per radiją iš vado lėktuvo pasigirsta įsakymas kitiems, rikiuotėj skrendantiems: „Pasiruošt kovai!“

Granatos vejasi, o pro jas prasiveržę, staiga paimam aiškia ir tiesią kryptį į penkiakampės formos plotą.

Šiandien lakūnų diena.

Pasilenkę prie taikymo vizio, lėktuvo komendantas staiga paleidžia bombas. Bombonesiai, lyg žuvis, šoka aukštyn, pakelčia kryptį ir paskui sminga žemyn.

Nespėjus
nuplaukti
nuo bombar-
duojamo
laivo...

vaizduodamas nukautą. Kaip tik šalia jo buvo tilto minos uždegamasis įtaisas. Norvegų kareivis apsisprendė. Nieks nekrepė į jį dėmesio, laikydami jį jau mirusiu. Pamažu jis pakilo ir pašliaužė prie akmenų krūvos padėto sprogdinimo įtaiso. Paskui jo ranka pakilo. Nekantrumu virpanti sekundė. Jungiklis slenka pirmyn. Griausmas užtrenkia viską.

Tiltas pakyla atskirais gabalais, o kartu su jais ir tie, kurie buvo toje vietoje. Paskui viskas krinta žemyn baltai traškėdami ir daužydami į akmenis slaitus. O norvegų kareivis dabar gali atsaliutuoti:

— Dėl tėvynės!

PERSIKĖLIMAS PER REINĄ

Vokiečių laikraščiai pilni aprašymų apie dabar vykstančias kovas Belgijos laukuose ir derlingoje olandų žemėje. Duosime mažą epizodą apie priešakinių vokiečių dalių žygio pradžią gegužės 10 d., kuri

Ugnis ištrykšta žemėje. Didelis ir puikus pataikymas į angarus. Lyg fontanas šauna degančio benzino stulpas. Praskrendame žemai ir šaudome į ugnies viesulą. Matyti sulaužyti ir apvirtę lėktuvai. Uždegamosios kulkos padega, lyg šiaudų kūgi, vieną didelį, plačiais sparnais dviejų motorų bombonešį.

Angarai išnyksta ugnies bangoje, kuri plaka, maišosi, verda, peršoka į gretimas vietas.

Lyg baisaus kardo kirtis, viską apačioje perpiovė ir suskaldė į gabalėlius.

ATAKOS BE PERTRAUKOS

Anglija žino, ką reiškia jai, jei Olandija ir Belgija atiteks vokiečiams. Tada aerodromai ir uostai tose žemėse virs pavojingiausiomis bazėmis, iš kurių per 30—40 min. vokiečių lėktuvai lengvai pasieks Anglijos krantus.

Dėl to ir anglų lakūnai vykdo savo uždavinius tokiu atkaklumu, kuris supranta mas taip svarbiu dabartiniu momentu.

Štai Roterdamo aerodromą beveik 6 valandas atakavo anglų aviacija, mėtydama uždegamąsias ir ardomasias bombas. Jame, kaip žinoma, buvo įsitvirtinusi viena vokiečių desantinė grupė. Puolimai buvo vykdomi beveik be pertraukos. Kai tik viena eskadrilė tuščia grįždavo, jos vieton pilnu krūviu atsirasdavo kita.

Roterdamo aerodromas buvo ypatingai sužalotas, suardyti jo geriausi pastatai, uždegti angarai ir kt., o tuo pačiu metu jį dar iš visų pusių puolė ir olandų kariuomenės dalys.

† K A R O V E I K S M A I

VOKIETIJOS VAKARŲ ARMIIJA

PUOLA

Pasiuntusi ultimatyvinio pobūdžio memorandumą Belgijai, Olandijai ir Liuksemburgui, Vokietija ankstyvą gegužės 10 d. rytą įsakė savo Vakarų fronto armijoms peržengti Belgijos, Olandijos ir Liuksemburgo sieną. Pasienuose tuojau užsimezgė kautynės. Tuo tarpu įvairiose Olandijos vietose pradėjo leistis vokiečių oro desantai, kad užimtų aerodromus ir kitus svarbius punktus. Viršum Briuselio tuojau pasirodė apie 100 vokiečių lėktuvų ir bombardavo Evre aerodromą. Taip pat buvo bombarduoti Roterdamo, Hagos ir Amsterdamo aerodromai.

Belgijos ir Olandijos atstovai Berlyne mėgino įteikti protestų notas, bet jos nebuvo priimtos. Belgijoje ir Olandijoje prasidėjo visuotinė mobilizacija. Tų kraštų vyriausybės kreipėsi į Angliją ir Prancūziją, prašydamos paramos. Sąjungininkai pažadėjo suteikti visą galimą pagalbą. Prancūzų kariuomenė tuojau pradėjo judėti į pagalbą Belgijai. Tą pačią dieną buvo bombarduota visa eilė rytinės Prancūzijos miestų: Nancy, Lille, Lyonas, Colmaras, Pontois, Luxenil ir kt. Prasidėjo oro kautynės tarp abiejų kariaujančių pusių. Pradėti skelbti abiejų kovojančių pusių nuostoliai. Lėktuvų nuostoliai skaičiuojami dešimtimis ir net šimtais. Daugelis pranešimų laikomi perdėtais ir klaidinančiais. Belgų ir olandų kariuomenių štabai veikia su sąjungininkais. Pirmąją naujojo karo dieną kancleris Hitleris išvyko į vokiečių kariuomenės vyriausiąją fronto stovyklą. Abi kariaujančios pusės

pažymi, kad griežtai vengsiančios atvirų miestų bombardavimo.

Vokiečių žiniomis, gegužės 10 d. buvo staiga pulti ir sunaikinti Saint Omero, Vitry-le Francois ir Metz aerodromai. Olandų ir belgų aerodromai su apylinkėmis greitai patekė į vokiečių rankas.

Sąjungininkų pranešimu, gegužės 11 d. olandams pavykė atsiimti visas savo pozicijas, išskyrus Roterdamo aerodromą. Apskritai, veiksmų pradžioje buvo pažymima, kad belgams ir olandams įvykdžius numatytus sugadinimus, vokiečių puolimas buvęs laikinai sulaikytas. Britų pranešimu, jų aviacija gegužės 11 d. smarkiai subombardavo Roterdamo aerodromą. Gegužės mėnesio 10 d. ėjo kovos Belgijoje prie Alberto kanalo, ir Maso upės ir Ardenuose. Pagrindinis vokiečių smūgis, atrodo, esąs nukreiptas į Almėlą, Hengelą ir Arnhemą. Olandijoje vokiečiai paėmė Groningoną. Belgijoje — pasiekę toliausiai išsikišusias Liežo tvirtovės gynimosi linijas ir perėję Alberto kanalą.

Vyriausios vokiečių kariuomenės vadovybė pranešė, kad jų kariuomenė, nugalėjusi pasienių pasipriešinimą ir parengtas kliūtis, greitai žygiuoja toliau. Gegužės 10 d. vokiečių aviacija Prancūzijoje puolė 72 aerodromus, sunaikindama žemėje 300—400 prancūzų lėktuvų. Oro kovoje numušta 23 lėktuvai. Vokiečių nuostoliai 26 lėktuvai. Gegužės 11 d. sąjungininkai bombardavę vokiečių Freiburgo miestą. DNB teigimu, užimtieji olandų ir belgų aerodromai tvirtai laikomi vokiečių rankose. Vokiečių vadovybės pranešime pabrėžiama, kad stipriausias Liežo tvirtovės fortas „Eben Emael“, kuris saugojo tiltus per Maaso upę ir Aalberto kanalą į vakarus nuo Mastrocht, gegužės 11 d. po smarkaus naujais metodais įvykdyto bombardavimo pasidavė su 1000 gynėjų. Gegužės 12 d. vokiečiai numušę 58 lėktuvus. Šiaurės jūroje vokiečių lėktuvai nuskindinę vieną naujausio tipo britų kreiserį. Olandijoje vokiečiai užėmė Groningeno provinciją. Taip pat jau pasiektas Hartlingenas ir rytinis Zuidersees krantas. Pralaužę olandų pozicijas prie Jisselio, vokiečių kariuomenės daliniai taip pat pralaužė Grebbės liniją ir olandų pozicijas prie Peelo. Visa Liuksemburgo teritorija yra vokiečių rankose. Vokiečių lėktuvai pakartotinai puola daugybę prieš aerodromų, padėdami angarus, sunaikindami aviacijos dirbtuves, išsprogindami tankų ir municijos sandėlius. Gegužės 11 d. vokiečiai numušę savo priešų lėktuvų.

Gegužės 14 d. ryto žiniomis, vokiečių kariuomenė paėmusi Liežo tvirtovę, nors atskiri fortai dar tębesilaikę. Ties Saarebrickenu vokiečių dalys pasistūmėjusios Maginot linijos link, paimdamos 600 prancūzų belaisvių. Visur vokiečiai turį iniciatyvą savo rankose. Vokietija griežtai protestuoja už jų desantinių dalinių karių laikymą šnipais. Tai esanti nauja kariuomenės ginklo rūšis, apie kurią visiems buvę žinoma dar taikos metu. Jei sąjungininkų pareiškimai prieš vokiečių parašutininčius būsią vykdomi, tai vokiečiai imsiąsi atitinkamų represijų prieš sąjungininkų belaisvius. Vokiečių teigimu, gegužės 12 d. buvę sunaikinta 320 priešų lėktuvų. Vokiečiai netekę 31 lėktuvo.

Sąjungininkų pranešimai daugiau bendro pobūdžio, kuriuose pažymima apie sėkmingą belgų ir olandų spyrimąsi au-

dringam vokiečių puolimui ir apie tų kraštų valymą nuo oro desanto dalinių ir nepatikimo vidaus elemento. Teigiama, kad pirmomis kovų dienomis vokiečiai netekę mažiausia 200 įvairaus tipo lėktuvų. Britų aviacija įvykdžiusi sėkmingų bombardavimų ir padarusi didelių nuostolių puolant vokiečių Vakarų fronto armijai.

METALO RINKIMO TALKA

Nuo gegužės mėn. 15 d. iki rugsėjo 1 d. visoje Lietuvoje organizuojama metalo rinkimo talka. Gegužės 10 d. įvykusiame šiam reikalui pasitarime, be ko kito, dar buvo priimta eilė pageidavimų. Pirmiausia buvo pageidauta, kad metalo rinkimo talką būtų ir valdinės įstaigos įpareigtos remti ir padėti gerai ir tinkamai šią talką praveisti. Pageidauta, kad ne tik atskiri piliečiai, bet ir visos valdinės, savivaldybės bei privačios įstaigos bei įmonės talkos metu savo metalo laužą, kuris rūdija kėmuose ir užkampiuose, atiduotų Ginklų Fondui.

Numatyta, kad metalo rinkimo talką vykdys GKPR skyriai, kurių visame krašte dabar yra apie 180, padedant šauliams ir kitoms organizacijoms, savivaldybėms, moksleiviams ir kitiems. Kur nėra skyrių, talka rūpinsis šaulių būrių ar kuopų vadai su viršaičiais ir organizacijomis.

LIETUVOS KARIUOMENĖS GUDŲ KARIŲ SAJUNGA. Vilniuje leidžiamas gudų laikraštis „Krynica“ (Šaltinis) pasisakė už Gudų Karių Sąjungos steigimą, Žydų Karių Sąjungos pavyzdžiu. Tenka prisiminti, kad Lietuvos kariuomenėje 1918—1923 metais buvo šios gudų tautinės dalys: 1918 m. Vilniuje įsteigtas gudų pėst. pulkas, vėliau perkeltas į Gardiną. 1919 m. Gardine buvo minimas pulkas, kavalerijos eskadronas ir Gardino komendantūra su savo daliniais, o Kaune — gudų karo biuras ir prie jo pėst. kuopa ir komanda. 1919. V. 31 d. lenkai nuginklavo gudų pulką Gardine; iš jų rankų paspruko tik gudų husarų eskadronas, vėliau prijungtas prie 1. husarų pulko. Kaune suformuotos atskiros gudų kuopos buvo išsiųstos į Daugpilio frontą, kur sėkmingai dalyvavo kautynėse su Lietuvos priešais. Pietų fronte veikė gudų raitininkai. Rudenį kuopos susijungė ir sudarė gudų pėst. batalioną. 1920 m. batalionas buvo performuotas į atskirą kuopą, o vasaros gale vėl suformuotas atskiras gudų batalionas, kuris buvo laikomas iki 1922 m. 1923 m. palikta atskira gudų kuopa, kuri 1923. XI. 6 d. išformuota. Tuo būdu gudų dalys veikė Lietuvos kariuomenės sudėtyje bemaž 5 metus, nuo 1918. XII. 1 d. iki 1923. XI. 6 d. Kovose dėl Lietuvos Nepriklausomybės nukauta ir mirė 19 gudų karių, sužeista 16, dingo 7. Vyčio kryžiaus V laipsnio ordinai apdovanoti karininkai: Blagoveščenskis, Lasinskis, a. a. Majorovas, a. a. Pliska, Ružancovas ir Satyga, Vyčio kryžiumi: II laipsnio — 2 kariai ir III laipsnio — 44 kariai, iš kurių 7 buvo apdovanoti po mirties. Gudų dalyse buvo leidžiami laikraščiai gudų kalba: Varta Backaūščyny (Tėvynės Sargyba), Vajskovy (Karys), Svietazar (Spindulys).

Vilniaus kovotojų suvažiavimas

Gegužės 10—11 d. sostinėje įvyko Vilniaus kovotojų suvažiavimas. Į jį atvyko aktingieji Vilniaus Vadavimo Sąjungos nariai ir Vilniaus Geležinio Fondo skyrių atstovai. Suvažiavimą atidarė V G Fondo pirmininkas prof. K. Kemėšis, o jam pirmininkavo ilgametis VV Sąjungos pirmininkas ir Vilniaus universiteto rektorius prof. M. Biržiška.

Vilniaus kovotojų suvažiavimą telegrama pasveikino Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, o kariuomenės vardu — Vilniaus įgulos viršininkas b. gen. J. Černius. Be to, Vilniaus kovotojų sveikino vietos valdžios ir visuomenės atstovai ir daugelis organizacijų. Sveikintojai pabrėžė didelius Vilniaus Vadavimo Sąjungos ir Vilniaus Geležinio Fondo darbus ir jų reikšmę atgaunant valstybės sostinę ir Rytų Lietuvos sritis.

Iškilnius sveikinimų, suvažiavime prof. M. Biržiška padarė ilgą pranešimą apie Vilniaus Vadavimo Sąjungos darbo būdus. Jis nurodė, kad VV Sąjungos esminė savybė visą laiką buvo darbo dvasia. Sąjunga buvo pirmoji prie vilnietiško darbo ir paskutinė — iškilmėse. VV Sąjungos pastangomis, lietuvių tautoje buvo išugdytas vilnietiškas tikėjimas, į Vilniaus kovą įtrauktos plačiosios tautos masės, tiek gyvenančios Lietuvoje, tiek toli už Atlanto ir Ramiojo vandenynų. Ruošdama tautą žygiui į Vilnių, sąjunga griežtai kovojo su visu tuo, kas naikino mūsų žmonių ryžtumą, atsparumą ir kitas moralines savybes. Per 13 savo veikimo metų sąjunga šia kryptimi atliko tautos paruošimo uždavinius.

Suvažiavime atitinkamus pranešimus apie sąjungos darbus padarė ir kiti buvę jos pirmininkai — Valstybės Tarybos vicepirmininkas ats. plk. J. Papečkys ir Valstybės Teatro direktorius Dr. A. Juška. Uždarydamas iškilmingąjį Vilniaus kovotojų posėdį, VG Fondo pirmininkas prof. F. Kemėšis pabrėžė, kad šitas suvažiavimas yra idėjos triumfas, tikėjimo galybės demonstravimas ir įrodymas, kad maža tauta yra didelė savo vienybės ir dvasios galia; pagaliau, šitas suvažiavimas yra organizacijos galybės diena. Dėl to ateičiai nieko kito neliko, kaip tik tas pats nusiteikimas. Atsimindami, kad su oficialiu VV Sąjungos darbo užbaigimu nesibaigia Vilniaus darbas, bet pradedamas Rytų Lietuvos dvasinio ir kultūrinio atvadavimo darbas, kurį varys VG Fondas, mes tariame: mirė Vilniaus Vadavimo Sąjunga, tegyvuoja Vilniaus Geležinis Fondas!

Po trumpos pertraukos įvyko VG Fondo steigiamasis susirinkimas. Tai buvo tik paprastas formalumas, nes VG Fondas buvo įsteigtas 1932 metais, bet vėliau, išorės veiksniams spaudžiant, oficialiai jis nustojo veikti. Savo veikimą fondas atnaujino, atgavus Vilnių.

Kadangi VG Fondas yra VV Sąjungos darbų tęsėjas ir jos tradicijų vykdytojas, tai šitame suvažiavime sąjunga visą savo turtą iškilmingai perdavė VG Fondui. Apie VG Fondo veikimą pranešimą padarė jo pirmininkas prof. F. Kemėšis. Jis pareiškia, kad fondas niekieno veikimui nenori užstoti kelio, jis nesiima tų darbų, kuriuos Rytų Lietuvoje sėkmingai varo kitos mūsų organizacijos. Fondas ieškos naujų kultūros darbų, kurių visiems Rytų Lietuvoje užtenka. Ligšiol fondas Vilniaus krašte įsteigė 50 lietuviškų seklyčių, o artimiausiu metu jų manoma įsteigti dar 30. Seklyčios turi didelį pasisekimą, ka įrodo gyventojų nuolat siunčiami prašymai tokias seklyčias steigti įvairiose krašto vietose. Seklyčios yra grynai kultūrinės švietimo įstaigos. Jose įrengiami radijo imtuvai, įruošiamos skaityklos, jaunimui parūpinama sporto įrankių ir t. t. Prof. F. Kemėšis pažymėjo, kad fondas nori kauptis į mūsų ekonomines organizacijas, bankus ir kitas įstaigas, skatindamas jas tokias seklyčias steigti savo lėšomis arba prisidėti prie jau esamų išlaikymo.

Kad Vilnių galėtų kuo daugiau žmonių aplankyti, VG Fondas ėmėsi iniciatyvos parūpinti visiems ekskursantams pigių nakvynių. Ligšiol įsteigtose nakvynėse gali išsistoti apie 2.000 žmonių. Fondo darbus gražiai medžiagiškai remia šimtai tūkstančių lietuvių. Artimiausiu metu Lietuvoje bus įsteigta apie 300 fondo skyrių.

Suvažiavime buvo išrinktas Vilniaus Geležinio Fondo vyriausias komitetas, į kurį įėjo: prof. M. Biržiška, prof. F. Kemėšis, red. R. Mackonis, kūr. K. Čibiras, Dr. V. Kauza, Ad. Kupeikėvičius, ats. plk. J. Papečkys, Dr. A. Juška ir M. Kubiliūtė.

Antrąją suvažiavimo dieną Vilniaus kovotojai organizuoti su VV Sąjungos vėliavomis dalyvavo Aušros Vartuose

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

SUSIRŪPINO MODELISTŲ BŪRELIAIS

Modelizmo komitetas šių metų veikimo plane yra numatęs išplėsti modelizmo sportą. Stengiamasi, kad kiekvienoje gimnazijoje veiktų modelistų būreliai. Provincijose bus rengiami kvalifikuotiems modelistams kursai. Vasaros atostogų metu gimnazijos mokytojams numatoma surengti modelistų instruktorių kursai. Tas žymiai palengvintų modelistų veikimą. Komitetas numato tarp Lietuvos gimnazistų modelistų būrelių surengti varžybas. Kad palengvintų modelistams darbą, iš Amerikos išrašyta didelis kiekis amerikoniškų modelių, balzos, japoniško popierio ir kit. Pavasarį numatomas didelis modelistų sąskrydis.

Pr.

LATVIJOS LIETUVIAI MOKINIAI LEIDŽIA LAIKRAŠTELĮ

Rygos Lietuvių gimnazijoje jau kuris laikas įsikūręs literatūros mėgėjų būrelis, vadovaujamas J. Danio ir globojamas mokytojų J. Žiurlio. Pirmiau leido sieninį laikraštėlį, bet paskutiniam susirinkime nutarė leisti šafirografuotą. Šiomis dienomis pasirodė pirmasis numeris, vardu „Švyturys“. Turinyje daug eilėraščių, apsakymėlių, straipsnių ir karikatūrų.

iv.

ŠIRVINTOS

Gegužės 5 d. progimnazijos mokiniai suruošė viešą vakarą; programoje: K. Vijūno 3 veiksmų drama „Motinos meilė“. Vaidinimui režisavo dir. M. Antanaitis. Po vaidinimo mokinių choras, diriguojamas mok. K. Mikonio, sudainavo keletą dainelių. Choro pertraukomis buvo deklamuojami eilėraščiai. Mergaitės pašoko du tautinius šokius.

Turime naują karinio rengimo mokytoją. Prieš kurį laiką išvykus mūsų kar. rengimo mokytojui j. ltn. J. Kvaraciejui, karinio rengimo pamokų nebuvo. Dabar turim naują mokytoją j. lt. Urbelį.

Lenutis

SKAUTŲ JĖGOS SKIRIAMOS VILNIAUS KRAŠTUI

Atgavus Vilnių ir jo žemes, Lietuvos skautų s-gos vadovybė visą atgautąjį Vilniaus kraštą paskirstė skautų ir skautėlių tuntams ir vietininkijoms atskirais valsčiais. Su šiuo valsčių ribose veikiančiomis mokyklomis ir vietos gyventojais skautai ir skautės, kiek tai sąlygos leido, užmezgė korespondencinius ryšius ir siuntinėjo jiems įvairiausias dovanėles. Prasadėjus stovyklavimo, išskylavimo ir keliavimo sezonui, skautų s-gos vadovybė visus tuntus ir vietininkijas įpareigojo stovyklavimą, išskylavimą ir keliavimą nukreipti į išlaisvintą Vilniaus kraštą ir ne tiek į patį Vilniaus miestą, kiek į krašto gilumą ir į jį globai pavestus valsčius. Be to, ilgesnių stovyklų, iškylų ir net kelionių metų skautai ir skautės raginami suaktyvinti kolektyvinių gerųjų darbų organizavimą — darbo takų ruošimą vietos ūkininkams ir gyventojams.

Numatoma, kad šią vasarą Vilniaus kraštą aplankys apie 10.000 skautų-čių ir įvairiose vietose bus suruošta per 20 jų stovyklų. Be to, dar organizuojama visa eilė mažesnių ir didesnių kelionių pėsčiomis, baidarėmis ir dviračiais. Skelbiamas taip pat ir atitinkamas kelionių po Vilniaus kraštą konkursas.

pamaldose, po to nuvyko į Gedimino kalną, o iš ten grįžę Šv. Onos gv. 4 nr. iškilmingai atidarė Vilniaus Vadavimo Muziejų. Jame yra sudėtos VV Sąjungos dalinių vėliavos ir kai kurie retesni dokumentai iš Vilniaus atvadavimo kovų. Ateityje numatoma VV Sąjungos vėliavas perkelti į Gedimino pili, o muziejuje įkurdinti visus dokumentus, kurie atvaizduos mūsų tautos kovas ir žygius atgauti amžinajai sostinei.

Suvažiavimo proga Vilniaus kovotojai aplankė ir pagerbė Dr. J. Basanavičiaus, dėl Vilniaus laisvės žuvusių karių ir Rytų Lietuvos laisvės kovotojų kapus. Apskritai, Vilniaus kovotojų suvažiavimu oficialiai buvo baigta mūsų tautos politinė kova atgauti Vilniui ir jo sritims, bet kartu buvo pradėtas Rytų Lietuvos kultūrinio ir dvasinio išvadavimo darbas.

IŠTESEJO ŽODI

Kaitri pavasario saulė, kaip duosni geradarė, žėrė savo karštus, viską gaivinančius spindulius. Šlaituose, spindulių pažadinti, iš žemės lindo gležni daigeliai, o medžiai net ir pumpurus bei lapus bandė parodyti.

Trys septintokai — Algirdas, Juozas ir Petras, kieme prieš saulės atokaitą skaitinėjo.

Staiga Petras išsitiesia, ir smarkiai sudrožęs skaitančiam Juozui ranka per petį, prašneko:

— Žinot, vyrai, man keista mintis į galvą šovė! Algirdas nustojo mosavęs knyga.

... pasižadėjo pasiryžimą ištesėti

— Kas čia stebėtino? pas tave visuomet keistos mintys čia šaudo, — reikšmingai bakstelėjęs pirštu į kaktą, pastebėjo.

— Ir kas keisčiausiai, visuomet prieš pabaigą metų, kada reikia pataisėlę nušauti, — lyg atkeršydamas už smūgį, pritarė Juozas ir mirktelėjo Algirdui.

— Ne, šį kartą įgyvendinama. Tai liečia visus tris.

Algirdas numojo ranka, o Juozas padaręs rimtą veidą, atsisuko į Petrą.

— Ar tik ne visiems trims kas nors nemalonaus? Tu visuomet ką nors iškombinuoji. Pagaliau sakyk, ką sugalvojo tavo puodynė.

— Būtų įdomu ir gražu, kad mes trys draugai baigę gimnaziją, tuoj pat stotume į Karo Mokyklą ir ją baigę taptume karininkais. Mane taip ir traukia kavalerija, ko jūs niekuomet ir nesuprasit.

Algirdas ir Juozas tylėjo. Širdies gilumoje Algirdas Petriui visiškai pritarė, nes šią mintį jis pats jau senai savyje nešiojo. Juozas gi tylėjo dėlto, kad

SAKALŲ MARŠAS

LEONARDAS MĀTUZEVIČIUS

Mieli broliai, pakilkim padangėn —
Ten taip miela, žydrinė melsval
Tik padangių aukštybėse aidi
Lakūnų griausminga daina.

Mes budėsim tėvynės sargyboj,
Jos padangės plačiųjų kelių,
Jei reikės, su lėktuvu pakilsim
Galingais sparnais sakalų.

Mums padangėj taip miela, taip gera —
Ten mus laukia linksmi vyturiai.
Tik drąsiai į padangę pakilkim,
Kieto plieno balti sakalai!

Mieli broliai, pakilkim į dangų —
Ten širdis bus drąsos kupina.
Tik žydrinėn pakilus vėl aidi!
Lakūnų griausminga daina.

nenorėjo pasirodyti nekantriu. Mintis jam patiko nemažiau kaip pačiam Petriui.

Pagaliau Algirdas, palengva kirčiuodamas kiekvieną tariamą žodį, pertraukė tylą.

— Mintis nebloga. Tik matai, iki jos įgyvendinimo dar yra vargelio gimnazijoj. O be to „panelė pataisa“, kartais visą sumanymą gali nunešti, kaip šarka kiaušinį. Kaip tavo nuomonė Juozai?

— Aš beveik su tavim sutinku. Tik ir...

— Tik pasiryžimo, — staiga pertraukė Juozą, Petras. Tik pasiryžimo ir darbo!

Vyrai, padavę viens kitam rankas ir pasižadėjo pasiryžimą ištesėti.

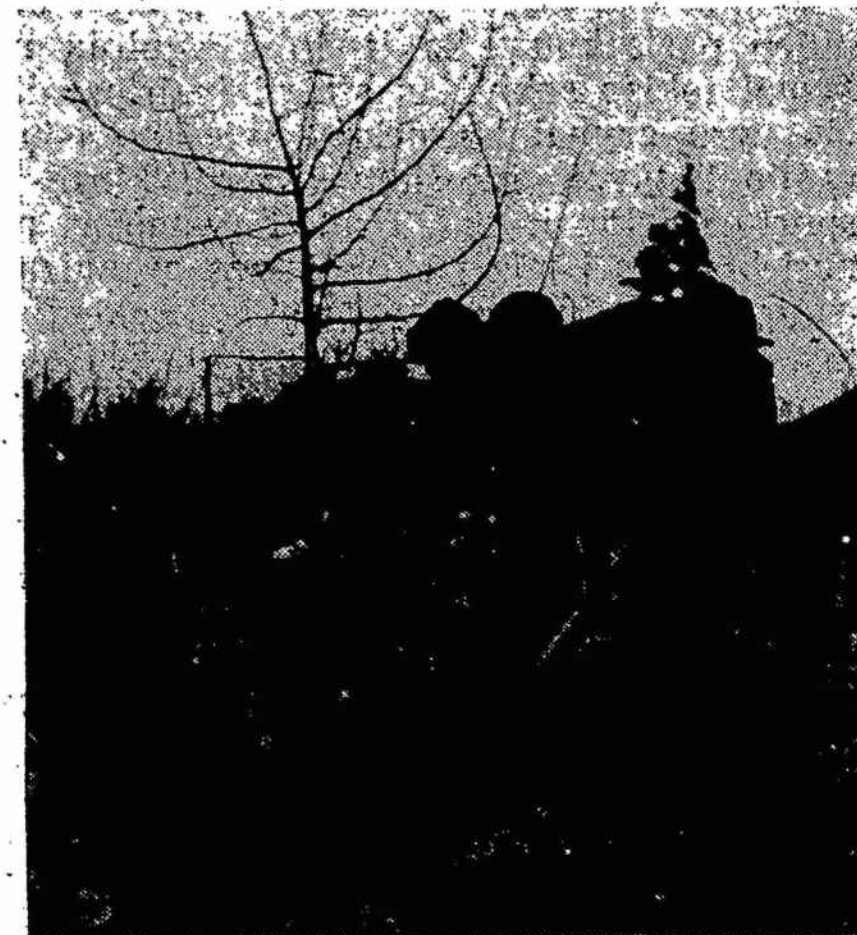
Nuo to laiko praėjo daug dienų. Mūsų trejetas duotąjį žodį ištesėjo. Algirdas aviacijoj geras lakūnas, Petras šaunus gusaras. Tik Juozas iš Karo Mokyklos turėjo išeiti atsargon dėl silpnos sveikatos. Bet ir atsargoj jisai stiprina karinį pajėgumą, visas savo jėgas skirdamas šauliškam gyvenimui, nes jis yra savo tėviškės, apylinkės šaulių būrio vadu.

Draugai, dažnai sueina, ir prisimena tą saulėtą pavasario dieną, o Juozas juokauja.

— Tai pati geriausia tavo mintis, kuri šovė tau į galvą.

Ilgai visi juokiasi, ir žvelgia į viršų — į saulę.

Ad. Ilma

Moksleiviai, puošia ir turtina Lietuvą

AUTOMOBILININKŲ EKSKURSIJA Į TRAKUS IR VILNIŲ

Gegužės 11 d. auto rinktinės karių grupė autobusais išvyko į malonią kelionę. Ekskursijai vadovavo kpt. Bartkūnas. Ekskursijos sudėtį sudarė puskarininkiai ir jauni kareiviai, o drauge su jais vyko technikos dalių kapelionas kun. Dr. Česaitis ir ltn. Variakojis.

Kelionė buvo maloni, nes teko vykti pro įdomesnes vietas: Rumšiškės, Kruonis, Žiežmarių, Stravininkus, Kietaviškes, Semeliškes, kol pagaliau pasiekėme senovėje buvusius didingus Trakus.

Netoli Rumšiškės, ties Gastilonių km., Velnio tilto per Nemuną (akmens slenksčio) neteko pamatyti, nes pavasarį pakilęs vanduo jį slėpė; tik vasarą nukritęs vanduo jį parodo. Rumšiškės turi ir istorinių vietų, nes senovėje per čia ėjo kryžiuočių keliai į Lietuvos gilumą. Prie pat miestelio yra labai apgriautas piliakalnis, o antras prie Pravienos upelio. Bažnyčia sena, pastatyta toj po Lietuvos krikšto. Dar tebėra namas, kuriame 1851—53 m. valsčiaus raštininkų mokykloje mokėsi mūsų poetas, „Anykščių šilelio“ autorius, vyskupas A. Baranauskas. Prie Dovainių I km., netoli Nemuno kranto, yra IV—VII amžiaus senkapiai, o ties Nemunu dar yra Seilupių piliakalnis, kitaip Mergakalniu vadinamas. Šis piliakalnis ir Velnio tiltas turi senų žmonių pasakojamų legendų.

Plentu važiuojant, dešinėj netoli pravažiavome Kruonio miestelį. Šioj apylinkėj, prie Kruonos upelio, randama akmens galdynės sodybos vieta ir už 1 km nuo miestelio yra piliakalnis „Pilis“. Aplinkiniuose miškuose randama apie 40 pilkapių.

Žiežmariuose ekskursija kiek ilgiau sustojo. Malonus vietos klebonas kun. prel. Sužiedėlis, nors bažnyčia jau buvo uždaryta, ėmė ekskursiją į bažnyčią. Automobilininkų karių choras bažnyčioje gražiai sugiedojo pora giesmių ir smuikininkas j. kar. Kaganas pagriežė vieną religinį kūrinį. Išėjus iš bažnyčios, vienas savanoris kūrėjas, Žiežmarių-Žaslių kautynių dalyvis, trumpai priminė čia buvusias kautynes 1919 m. pavasarį.

Žiežmarių apylinkės mums yra istorinės ne tik iš Nepriklausomybės kovų, kada čia ėjo kautynės su bolševikais ir lenkais ir tąja kryptimi buvo sulauktytas jų veržimasis į Kauną, bet ir senovėj čia būta žymesnių kovų. 1348 m. ties Strėvos upeliu didieji mūsų kunigaikščiai Algirdas ir Kęstutis buvo pastoję kryžiuočiams kelią. Tose kautynėse žuvo ir Kęstučio brolis Narimantas.

Toliau pavažiavus, ekskursijos dėmesį atkreipė dideli mūro namai. Tai Stravininkai. Čia yra valstybiniai invalidų namai — senelių prieglauda. Jie išsikūrę buvusiose kunigaikščio Oginskio rūmuose, kuris po 1863 m. sukilimo buvo konfiskuotas ir atiduotas kazokams gyventi. 1936 m. šie rūmai buvo atstatyti ir jame apgyvendinti invalidai. Be to, istorikų manoma, kad Stravininkų laukuose buvusi pilis Streben, kurią 1368 m. išardė kryžiuočiai.

Pravažiuojant pro Kietaviškes, kairėje buvo matyti laukai, kuriuose, vieno savanorio kūrėjo žodžiais, 1919 m. liepos 9 d. mūsų silpnas dalinys atrėmė keliskart stipresnes lenkų jėgas, puolusias aplinkinius kaimus. Toj vietoj ir tą dieną, kaip pats savanoris kūrėjas spėja, buvo paleisti į lenkus pirmieji mūsų artilerijos sviediniai. Iš trijų tą dieną paleistų sviedinių, vienas, sako, pataikęs į lenkų virtuvę. Mūsų vyrai taikliai šaudė iš patvorių ir nuo stogų. Išgąsdinti lenkai rugiuose išgulėję visą dieną, saulės spindulių kankinami. Grįžę atgal tik sutemus, nes dieną negalėję iš rugių nė galvos pakelti. Pačių lenkų žodžiais, „velnio akį“ lietuviai turėję: kai tik galvą pakeldavo, tuoj ir kulka šalia... Tuose rugiuose keletą lenkų nukovė ir sužeidė.

Bevažiuodami nors ir per gražias, bet labai skurdžias apylinkes, pravažiavome Semeliškės miestelį, o už jo ir gražius Daugirdiškių ežerus. Netoli šios vietos pravažiavome ir buvusią „šiaudinę sieną“, kurią dabar tik žinantys gali atspėti. Netrukus ir paskutinė žymė išnyks.

Po pietų pasiekėme gražiuosius Trakus. Nors pats miestas ir menkas, skurdus, bet gamta... žavinga, lyg kažkokio stebuklingo menininko sukurta. Ypač

ežeras su savo salomis, salelėmis ir didingais griuvėsiais. Graži senovėje buvo mūsų didžiojo kunigaikščio Kęstučio sostinė.

Mūsų ekskursija apsistojo pradžios mokyklos Nr. 1 saieje. Šios mokyklos vedėjas p. Venckus, pasirūpinęs karių nakvyne, nusivedęs karius prie griuvėsių, jiems paaiškino apie juos. Vieni griuvėsiai stovi ant ežero kranto, o kiti, geriau išlikę ir dažnai matomi paveiksluose, saloj. Vienus griuvėsius apžiūrėję, sėdome į laivelius, kurių čia pilna pakranteje. Pasipytę ežere laiveliai su kariais, atrodė, lyg iškeliamas desantas. Nors choro vedėjas ir draudė kelionėje daug dainuoti, kad neuzkimtų balsai radijo programai, bet ežero grožis vertė karius užmiršti draudimą: ežero paviršius suskambėjo lietuviškąja karių daina.

Saloj, p. Venckui aiškinant, apžiūrėjome griuvėsius. Ne vienam išsiveržė žodžiai: „Didinga buvai, tu mūsų senoji Lietuva!“ Iš matytų paveikslų nė mažytės dalelės negauni tos didybės išpūdžio, ką jauti pamatęs visus griuvėsius. Jau ir mūsų senoliai mokėję moderniškai rūmus statyti: turėjo ir „centrinį“ šildymą ir kanalizaciją. Garinio šildymo krosnis, lyg dabartinių pirčių: ant įkaitintų akmenų pildavo vandenį, o karštas garas eidavo aukštyn į kambarius. Paaiškino, kuriose pilies vietose buvo gyvenamieji kambariai, vartai, kalėjimai ir t.t. Norint aprašyti patirtus išpūdžius, reiktų labai plataus rašinio. Taip pat apžiūrėjome ir griuvėsiuose esantį muziejėlį, iš Trakuose rastų iškasenų.

Grįžę iš salos, kariai nuėjo bažnyčionį gegužines pamaldas. Čia taip pat sugiedojo pora giesmių ir drauge su bažnyčia — litaniją.

Pernakvoję Trakuose, Sekminių pirmos dienos rytą išvykome į Vilnių. Apie 10 val. atvažiavome į senąją savo sostinę ir tuoj pat auto rinktinės kariai nuėjo į pamaldas Aušros Vartuose. Mišias atlaikė drauge su ekskursija atvažiavęs kun. Dr. Česaitis, o rinktinės choras, muziko j. kar. Aleksandravičiaus vedamas, pagiedojo: Gruodžio „Tėve mūsų“ ir Brazio „Marija, Marija“, o smuikininkas j. kar. Kaganas pagriežė religinį kūrinį „Vie nuolyno sode“.

Vakare 19 val. Vilniaus radiofonė auto rinktinės kariai atliko kariuomenės pusvalandį. Vaidino ats. j. psk. P. Maželio parašytą radijo vaizdelį „Automobilininkų ekskursija į Trakus ir Vilnių“. Vaidinime dalyvavo ir rinktinės choras, kuris padainavo Banaičio „Žygis į Vilnių“, Šrederio „Keleivio daina“ ir sugiedojo giesmę „Tėve mūsų“ (Gruodžio). Pusvalandžiui vadovavo kpt. Bartkūnas ir režisavo art. St. Čaikauskas.

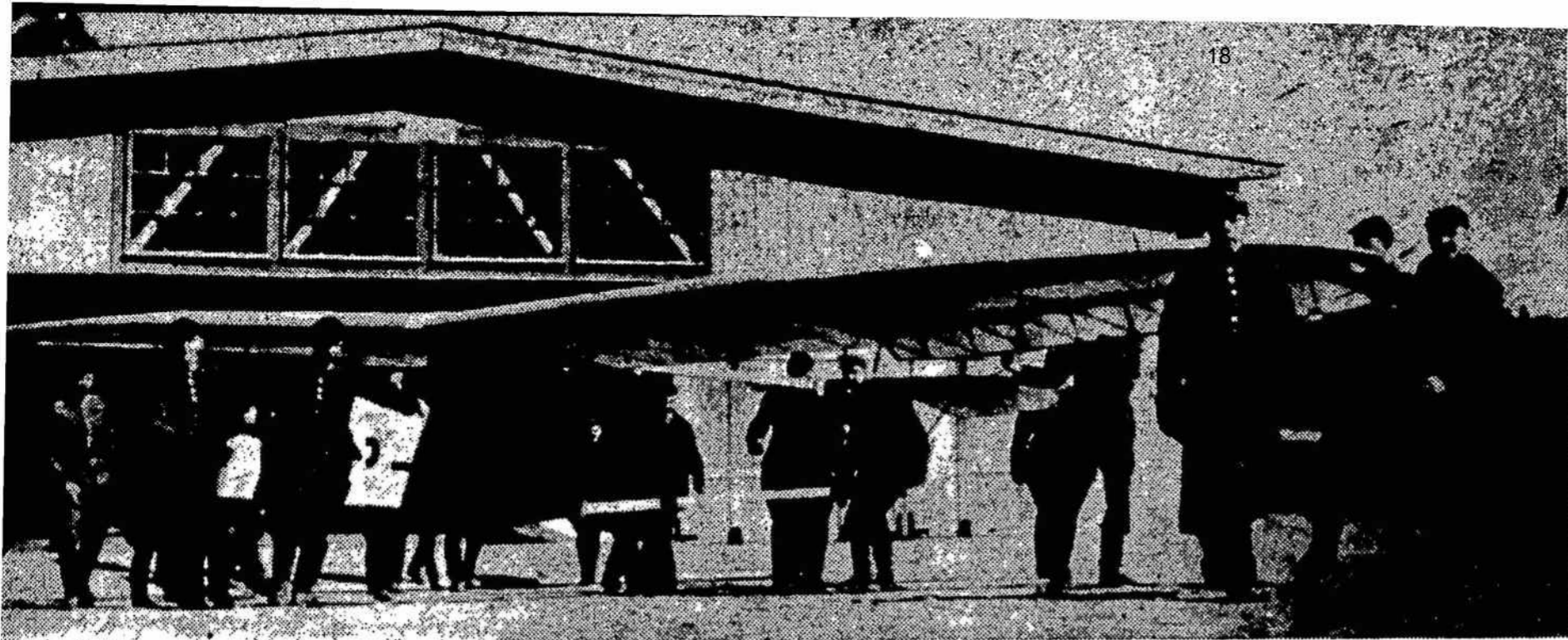
Auto rinktinės choras yra dar visai jaunas, sudarytas tik prieš mėnesį, atvykus jauniems kareiviams. Chorui vadovauja muzikas j. kar. Aleksandravičius, atliekantis rinktinėje karinę tarnybą.

Prieš radijo programą kariai apžiūrėjo Vilniaus miestą ir vakare 21 val. išvyko atgal į Kauną.

St. Širvys

Visų akys, jėgos ir pasiryžimai nukreipti į Sostinę Vilnių. Kariai prie Lietuvos žemėlapiu

Karių ekskursija Dariaus ir Girėno vardo sklandymo mokykloje Aukštągiryje Miežlaidžio nuotr.

TIEKIMO VIRŠININKO REVIZITAS LATVIJOJE. Praėjusią savaitę mūsų kariuomenės tiekimo viršininkas d. gen. Gerulaitis, lydimas kariuomenės ūkio inspektoriaus plk. Šliogerio, revizitavo Latvijos kariuomenės tiekimo viršininką plk. Dalbergą. Gegužės 7 d. mūsų aukštuosius karininkus priėmė Latvijos karo ministras gen. Berkis, kariuomenės štabo v-kas ir kariuomenės tiekimo v-kas. Tą pačią dieną generolas Gerulaitis padėjo vainiką latvių Brolių kapuose. Vakare Latvijos karo ministras gen. Gerulaičio garbei karininkų klube surengė priėmimą.

KARININKAI PAKELTI Į AUKŠTESNIUS LAIPSNIS. Respublikos Prezidento aktu eilė karininkų pakelti į aukštesnius laipsnius. Plk. ltn. Jonas Sližys pakeltas į pulkininko laipsnį. Majorai: Ignas Mikučionis, Aleksandras Urbonas, Jonas Stakionis, Vincas Sakalas, Ignas Šešplaukis ir Kazys Nasvytis pakelti į pulkininko leitenanto laipsnį. Kapitonai: Pranas Juodvalkis, Juozas Sarka, Jonas Grincevičius, Bronius Bartkūnas, Polikronas Kusa ir Kazys Starkus pakelti į majoro laipsnį. Leitenantai: Stasys Dovečas, Kazys Urbšaitis ir Petras Užbalis pakelti į kapitono laipsnį. Jaunesnis leitenantas Stasys Skirmuntas pakeltas į leitenanto laipsnį.

Plk. ltn. gyd. Kazys Gudelis paleistas į atsargą su teise dėvėti karinę uniformą.

KARININKŲ PASKYRIMAI IR PAKĖLIMAI. Respublikos Prezidento aktu gen. št. plk. Aloyzas Valušis paskirtas Vytauto Didžiojo Aukštosios Karo Mokyklos lektoriumi; plk. ltn. K. Gudelis pakeltas į plk. laipsnį ir paskirtas 2. ulonų pulko vadu.

Iš atsargos į tikrąją karo tarnybą priimti: j. ltn. inž. Juozas-Baltramiejus Taleiša ir j. ltn. Marijonas Stankevičius.

NUBAUSTI UŽ PABĖGIMĄ PAS PRIEŠĄ. Gegužės 7 d. Kariuomenės teismas nubaudė už pabėgimą pas priešą: buvusį 12. PP psk. Aleksandrą Žilinską — 12 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, o buv. 7. PP kareivis Leonas Žukauskas, 1. PP kareivis Pranas Kajeta, 1. PP kareivis Aleksandras Gogis ir atskiro bataliono kareivis Adolfas Kazinauskas — visi po 10 m. sunkiųjų darbų kalėjimo.

VILNIAUS ĮGULA. Vilniaus įgulos karių sporto vadovu paskirtas 1. PP. kpt. Rugys.

Gegužės 15 d. 15 val. Vilniaus įgulos karių buvo surengtas per miestą 1500 m masinis bėgimas — rungtynės. Bėgimo takas — Gedimino g-vė: startas — susikirtimas Lentpiūvių—Gedimino g-vės; finišas — Katedros aikštė.

Į rungtynes atvyko ir išrikiuotus sportininkus Katedros aikštėj pasveikino I pėst. divizijos vadas b. gen. Černius, įgu-

los komendantas plk. Kaunas, 1. PP vadas plk. Šurkus, daugelis karininkų ir tūkstantinė žiūrovų minia.

Bėgime dalyvavo 95 bėgikai sportininkai, iš jų 6 geriausi bėgikai: pirmuoju — ltn. Šukys (dragūnų p.), antruoju — gr. Biveinis (1. PP), trečiuoju — eil. Balčiūnas (1. PP), ketvirtuoju — eil. Paulauskas (šarv.), penktuoju — eil. Rakauskas (1. PP) ir šeštuoju — eil. Volskis (1. PP). Geriausiems bėgikams įteiktos dovanos.

Psk. A. Korla

P. L. P. KARO MOKYKLA. Gegužės 11 d. mokyklos salėje antrojo kurso kariūnai surengė gana jaukų, pilną pavašarėtos nuotaikos, vakarą. Programoje buvo dainos, muzika ir kt. Vakaras praėjo gana jaukioje nuotaikoje. Kiek silpnėję buvo literatūrinė vakaro dalis. Atsilankę svečiai vakaru buvo patenkinti. Po programos buvo pašokta ir padainuota.

Neperseniai savo pavardes atletuvino arba atitaisė eilė vyresniojo kurso kariūnų. Dabar savo pavardes atitaisė šie aspirantai: E. Misevičius į Misiūnas, H. Kochanauskas — Meiliūnas, A. Savickas — Savėnas, H. Sinkevičius — Sinkus, B. Labenskas — Labėnas, B. Aponavičius — Aponiūnas, J. Jarmalavičius — Jarmalonis, H. Martusevičius — Martusas, V. Matusevičius — Matonis, E. Spiridavičius — Spiridonis, K. Rutkauskas — Rutkūnas, P. Petrauskas — Petrūnas. Netrukus savo pavardes dar atitaisys daug kariūnų ir aspirantų.

Gegužės 6 d. Karo Mokyklos stadione įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Karo Mokyklos antros komandos ir 3. artilerijos pulko. Mokyklos II komanda, sustiprinta dviem pirmos komandos žaidėjais, lengvai nugalėjo 3. art. pulką 5:1.

J. N.

MOKSLEIVIAI PAS ALGIRDĖNUS. Gegužės 9 d. pulke lankėsi Kauno Aušros berniukų gimnazijos šaulių būrys. Buvo parodyti įvairūs ginklai šaudant į žemės ir oro taikinius. Tenka pabrėžti, kad moksleiviai gana dažnai apsilanko pulke.

J. psk. Gedvila

2. PĖST. D. L. K. ALGIRDO PULKO likt. puskarininkiai net patys skiria dovanas šaudymo rungtynių laimėtojams. Jie sudėjo 120 lt ir už tuos pinigus nupirkto dvi dovanos. Vieną dovaną už šaudymą iš pistoletų, antrąją iš šautuvų. Iš pistoletų buvo šaudyta. Geriausiai sušaudė j. psk. Buitvydas. Iš šautuvų bus šaudoma kitą dieną. Ltn. Šarūnas nuo savęs įteikė gerajam šauliui dovaną 50 pistoleto šovinių.

S. G-la

UKMERGĖS ĮGULA. Gegužės 6 d. atidaryta karių krautuvė. Kariai krautuve patenkinti, nes kada jos nebuvo, susidarydavo daug nepatogumų.

Gegužės 4 d. karius lankė Ukmergės pr. mokyklos mokiniai. Čia jie turėjo progos pamatyti ir pasidžiaugti karių gyvenimu

Šiuo metu karių bibliotekoje yra 1.017 tomų knygų.

Br. Pagalys

KARO VETERINARIJOS VALDYBOS VET. PSK. IR ARKLIŲ KAUSTYMO MOKYKLA. Gegužės 3 d. išleista veterinarijos puskarininkų mokyklos nauja laida. Pažymėtina, kad mokyklą baigė visi. Pirmuoju baigė 4. artilerijos pulko mokomosios grupės eil. Jasas Juozas. Jam įteikta dovana — laikrodis. Visi baigusieji pakelti į grandinio laipsnį. **Psk. M. Survila**

PAJUOSTĖS ĮGULA. Gegužės 9 d. įvyko aviacijos karininkų su pėst. pulko karininkais pirmosios š. m. draugiškos futbolo rungtynės, kurios baigėsi 4:0 karo aviacijos naudai. **J. psk. Čerkauskas**

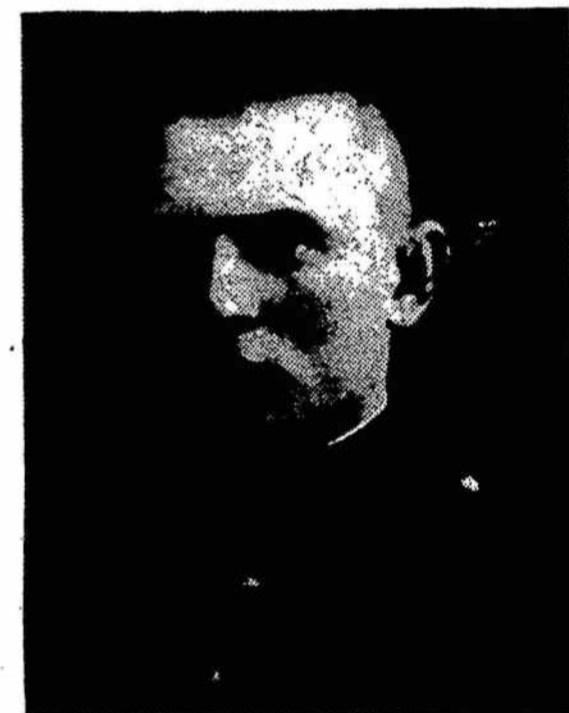
1. PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKAS. Lietuvos Turizmo S-gos Vilniuje suruoštas ekskursijų vadovų kursas lanko pulko kariai: ltn. Bileris, j. ltn. Liauba, psk. Mudėnas ir psk. Žaltauskas. Ateityje pulkas turės įgudusių vadovų po Vilnių.

— Naujais pulko sporto ir švietimo pareigūnais paskirti: švietimo vadovu — kun. K. Pukėnas, švietimo vadovo padėjėju — kpt. Aleknavičius, futbolo komandos vadovu — ltn. Bileris.

Atliekamą laiką kariai praleidžia žaisdami krepšinį, kvadratus, rankosvydį ar varydami kiaulikę. **Psk. A. Umbrasas**

SEREDŽIAUS ĮGULOS ŠAULIAI. Pasiūgus b-no sportiniam iš šautuvų ir pistoletų šaudymui, geriausiai sušaudė ir daugiausia surinko taškų iš šautuvų: ltn. Širokas, kpt. Kālasauskas, ltn. Gumauskas, vrš. Oleškevičius, psk. Dumbrys, vrš. Gorys. Iš pistoletų: ltn. Griauzdė, ltn. Jablonskis, ltn. Čumauskas, psk. Žukauskas, psk. Čibirka ir vrš. Oleškevičius. Iš geriausių šaulių bus sudaryta ekipa, kuri atstovaus pulką ir dalyvaus divizijos rungtynėse.

San. psk. Grigoras

Pirmuoju baigęs vet. psk. ir arkl. kaustymo mokyklą eil. J. Jasas

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS RINKTINĖ. Esant liktinių puskarininkų bei senų ir jaunų kareivių tarpe gerų sportininkų ir krepšinininkų, šiomet rinktinėje jaučiamas didelis susidomėjimas įvairiom sporto šakom, o ypač krepšiniu. Visų baterijų bei kuopų sportininkai intensyviai treniruojasi ir ruošiasi krepšinio varžyboms bei kitoms sporto šakoms bei varžyboms, kurias norima atlikti prieš išvykimą poligonan. Krepšinio bei futbolo varžybos bus atliktos tarp dalinių atrinkti geriausiems krepšinininkams bei futbolininkams ir sudaryti rinktinės krepšinio bei futbolo komandas.

Pažymėtina, kad rinktinės kariai, sporto vadovo vadovaujami, patys savo jėgomis gražioje parko vietoje dirbasi krepšinio aikštelių, kurių norima netrukus baigti. Taip pat savo jėgomis dirbasi ir kiekvienas dalinys atskirai.

Priešlėktuvininkas

2. P. D. L. K. ALGIRDO PULKAS. Gegužines pamaldas kiekvieną dieną laisvi nuo tarnybos kariai mielai lanko.

Sekmadeniais ir šventadieniais, grįžus iš bažnyčios, pulko rajone orkestras savo gražia muzika linksmina karius. Algirdėnai patenkinti tokia pramoga.

J. psk. Gedvila

KAS NAUJA LIETUVOJE

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS APLAN-KYS VILNIŲ gegužės mėnesio pabaigoje ar birželio pradžioje.

VYRIAUSYBĖS ĮGALIOJIMAS IŠTAIGA VILNIUJE nuo gegužės 15 d. panaikinama, nes Vilnijoje gyvenimas jau visiškai įėjo į normalias vėžes.

AUKOS GINKLŲ FONDUI. Nuo š. m. balandžio 1 d. iki 30 d. grynais pinigais ir brangenybėmis suaukota 6.545,63 lt.

TIES DAUG PLENTŲ IR GELEŽINKELIŲ ir šiam reikalui seimas priėmė atitinkamą įstatymą žemei nusavinti. Svarbiausi numatomų kelių: Vilniaus — Kauno autostrada, Kazlų-Rūdos — Jurbarko geležinkelis, Joniškėlio — Joniškio geležinkelis ir eilė mažesnių plentų.

Į VILNIŲ KELIAMAS VIENAS V. TEATRO KOLEKTYVAS, kurs ten ir pasiliks, tik retkarčiais gastrolėm atvažiuodamas į Kauną. Kolektyvą sudaro daugiausia jaunesnieji artistai.

VILNIAUS MIESTAS KURIA MUZIEJŲ, kurin nori surinkti įvairių sričių su Vilniū susijusią medžiagą.

INFORMACIJŲ BIURAS PRIE MINISTRO PIRMININKO. Ministrų Tarybos nutarimu prie ministro pirmininko sudarytas biuras, kuris teiks žinių apie mūsų krašto politinius, ekonominius, socialinius ir kultūrinius reikalus. Biuran sutelkti atitinkamų ministerijų atstovai, didžiųjų dienraščių vyriausieji redaktoriai ir didžiųjų jaunimo sąjungų atstovai.

LIETŪKIO METINIS SUVAŽIAVIMAS buvo Kaune gegužės 10—11 d. Padaryta visų metų veiklos apžvalga. Iš viso 1939

m. Lietūkis išvežė prekių už 31 mil. Lt. O bendroji apyvarta siekia 138.911.007 Lt. Gryno pelno turėta 1.147.650 Lt. Suvažiavimą aplankė min. pirm. ir pasakė kalbą, pabrėždamas kooperacijos svarbą. Į naują valdybą išrinkta: J. Toliušis, V. Tallat-Kelpša, K. Kregždė, P. Šalčius ir kt.

NESUSIPRATIMAI TARP STUDENTŲ IR RAŠYTOJŲ V-BOS kilo dėl lenkų teatrėlio Vilniuje. Studentų organizacijų atstovai kai kuriuos rašytojus apkaltino lenkus globojant. Daugumas rašytojų dėl kilusio konflikto nepatenkinti, nes dėl to nukentė rašytojo vardas. Iš viso kai kas iš rašytojų ėmė per daug internacionališkai galvoti ir tautiniams reikalams nuoti.

1.800 KNYGŲ DARBININKAMS nupirko Darbo Rūmai. Jomis bus papildytos darbininkų bibliotekos. Be to, steigiamos 4 naujos bibliotekos.

PERKA PORĄ LAIVŲ. Nuskendus keltui mūsų laivų, atitinkamos įstaigos rūpinasi prekybos laivyną papildyti. Vienas laivas jau nupirktas Amerikoj, o kitas perkamas.

ĮSISTEIGĖ DARBO RŪMŲ TEATRAS. Kaune Darbo Rūmuose suorganizuotas nuolatinis teatras.

VIENUOLĖS PASTATĖ LIGONINĖ. Švėkšnoje šv. Elžbietos seserys pastatydino 50 lovų ligoninę. Ši apylinkė ligoninės buvo labai reikalinga.

AERO KLUBO LĒKTUVAI VIRŠUM VILNIAUS pirmą kartą skraidė gegužės 7 d., gyventojuose sukeldami didelį susidomėjimą mūsų civiline aviacija.

KARINĖS ŽINIOS

GENEROLŲ LAIPSNIAI SOVIETŲ ARMIOJE. Sovietų Sąjungos vyriausios tarnybos prezidiumas nustatė visą eilę laipsnių raudonosios armijos vadovybės karininkams. Vyriausieji Sovietų armijos vadai dabar turės: generolo majoro, generolo leitenanto, generolo pulkininko, armijos generolo ir maršalo laipsnius. Vyriausios karo laivyno vadovybės karininkai turės kontradmirolo, viceadmirolo ir admirolo laipsnius.

LĒKTUVŲ NUOSTOLIAI NORVEGIJOJE. DNB teigimu, per karo veiksmus Norvegijoje vokiečiai yra netekę dau-

giausia 33 lėktuvų. Britų lėktuvų vokiečių aviacija numušusi 79.

PUSTREČIO MILIJONO ANGLŲ ŠAUKIAMI Į KARIUOMENĖ. Gegužės 9 d. Anglijos karalius pasirašė proklamaciją, kuri nustato, kad visi britų piliečiai vyrai, kuriems yra suėję šią dieną 19 metų ir nevyresni kaip 37 m., gali būti pašaukti karo tarnybai. Šis nuostatas paliesias apie 2,5 milijonus vyrų.

VISUOTINĖ MOBILIZACIJA ŠVEICARIJOJE. Gegužės 10 d. Havasas iš Berno pranešė, kad Šveicarija paskelbė visuotinę mobilizaciją.

2.000 LĒKTUVŲ SAJUNGININKAMS. Reuterio žiniomis, visai neseniai britų ir prancūzų vyriausybės užsakė Amerikoje dar 2.000 naujų karo lėktuvų.

VOKIEČIŲ NUOSTOLIAI LENKIJOS KARE. Atitinkami vokiečių sluoksniai vadinama fantastinėmis prancūzų radijo paskelbtas iš lenkų šaltinių žinias, esą, vokiečiai netekę 350.000 negyvų ir sužeistų. Pats Hitleris savo kalboje yra pareiškęs, kad Vokietija neteko tik 10.572 užmuštų, 30.322 sužeistų ir 3.400 dingusių karių.

NAUJIEJI LEIDINIAI

PASKUTINIS PONAS. M. Zoščenko rinktiniai humoro dalykai. Vertė Aleks. Juška. Humoristinių raštų pas mus maža teiseina, todėl ši žinomo rusų autoriaus įdomi ir linksma knyga verta skaitytojų susidomėjimo 1940 m. Spaudos Fondo leid. 264 psl. 2,50 Lt.

B. Sereiskis — PRAKTINIS LIETUVIŲ KALBOS KURSAS. Taisyklės, pavyzdžiai, pratimai ir apsakymėliai yra aprūpinti atskirais lenkiškais, rusiškais arba žydiškais paaiškinimais ir žodynėliais. Tinkamiausias vadovėlis nelietuviams lietuvių kalbai mokytis. 1940 m. Spaudos Fondo leid. 139 psl., vadovėlio kaina 2,50 Lt.

Heinrich Federer — KALNAI IR ŽMONĖS II tomas. Šveicarų klasiko romanas apie kalniečių gyvenimą ir gražiuosius Alpius. Dailus viršelis. Vertė J. Rudys. „Literatūros Panteono“ Nr. 30. Spaudos Fondo 1940 m. leid. 314 psl. 3 Lt.

GANYKLŲ VAIKAI — Stepo Zbarsko apsakymas jaunimui. Turinyje: Ganyklų vaikai ir Gerasis aitvaras. II naujai perrašytas leidimas. Gratografiškos spalvotos ir nespaltotos dail. D. Tarabildienės. Liet. Raudonojo Kryžiaus 1934 m. premijuota knyga. Spaudos Fondo 1940 m. leid. 208 psl. 3 lt.

Džermiejus — HUGH WALPOLE — vaikystės romanas, visoje pasaulinėje jaunimo literatūroje išgarsėjusi knyga. Vertė H. Korsakienė. Viršelis dail. I. Trečiokaitės. „Jaunimo skaitymai“ Nr. 11. Spaudos Fondo 1940 m. leid., 340 psl., 3,50 lt.

Juozo Rimanto (Slapšinsko) — RADIO PROBLEMA LIETUVOJE. Aktuali knyga Lietuvos radifikacijos klausimais. Tai pirmasis tuo reikalu leidinys mūsų kalba. Turiny: Radijas ir kultūrinis gyvenimas. Dabartinė Lietuvos radijo būtis. Aktualieji uždaviniai. Radijas ir klausytojai ir kit. Spaudos Fondo 1940 m. leid., 148 psl. 3 lt.

Kai karys turi stumbro pavardę...

Julius Butėnas, LIETUVIŲ TEATRAS VILNIUJE. Nauja įdomi knyga apie lietuvių darbą per teatrą. Paliesta daugelio asmenų veikla, įdėta 4 psl. kreid. pop. iliustracijų. Didelio formato gražus Spaudos Fondo 1940 m. leid. 3 Lt.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. „Liktiniams puskarininkiams atlyginti“ įstatymo str. 23 (Vyr. Žin. Nr. 470, eil. 3297) nustatyta, kad liktiniams puskarininkiams per visą tarnybos laiką duodama visa tarnybinė danga, kaip tikrosios tarnybos kareiviams. Kareivio dangą sudaro: drabužiai, diržas, avalynė, baltiniai ir patalynė (Vyr. Žin. Nr. 470, eil. 3298, str. 7). Drabužiai, diržas ir avalynė sudaro kareivio uniformą. Tų uniformų yra 5: rikiuotės, lauko, sargybų, parado ir išeiginė. Bet nė vienoje tų uniformų kareiviui nenumatyta apsiaustas; žiemą kareiviui priklauso milinė, bet vasarą apsiaustas nepriklauso (1934 m. įsak. kar. Nr. 19 p. 29). Vadinasi, jei tikrosios tarnybos kareiviui apsiaustas, kaip tarnybinės dangos dalis, nepriklauso, tai nepriklauso jis ir liktiniam puskarininkui. Jei 1939 m. įsak. kar. Nr. 30 § 15 aprašomas karininkų ir liktinių puskarininkų kasdieninis apsiaustas, tai dar nereiškia, kad tą apsiaustą liktiniai puskarininkiai turi gauti valdinį. Tai reiškia tik tai, koks apsiaustas jiems leidžiama dėvėti; o leidžiama jis dėvėti, kaip matyti iš to paties įsakymo (str. 33 p. 10), kaip tik ne tarnybos metu, o būtent: „...prie visų uniformų, išskiriant atsitikimus, kai užsiliminėjama ar einama į tarnybą bei užsilėmimus kartu su kareiviais“. Taigi, ir iš čia matyti, kad valdinis apsiaustas liktiniam puskarininkui nepriklauso.

Liktiniam puskarininkui. Karys, paleistas iš tarnybos likviduojant dalį ar įstaigą, mažinant ar keičiant etatus, dėl seno amžiaus ar paties prašymu, — gauna pašalpą, lygią jo pagrindinei algai, padaugintai iš ištarnautų metų skaičiaus. Taigi, liktinis puskarininkis, ištarnavęs 18 metų ir paleistas iš kariuomenės dėl aukščiau paminėtų priežasčių ar paties prašymu, gali gauti pašalpą (galima ją vadinti kompensacija), lygią jo pagrindinei algai, padaugintai iš 18. Tačiau šią kompensaciją jis negali gauti iš karto visą. Toji kompensacija išmokama šitaip: pirmoji dalis už 3 mėnesius iš karto, toliau kas mėnuo.

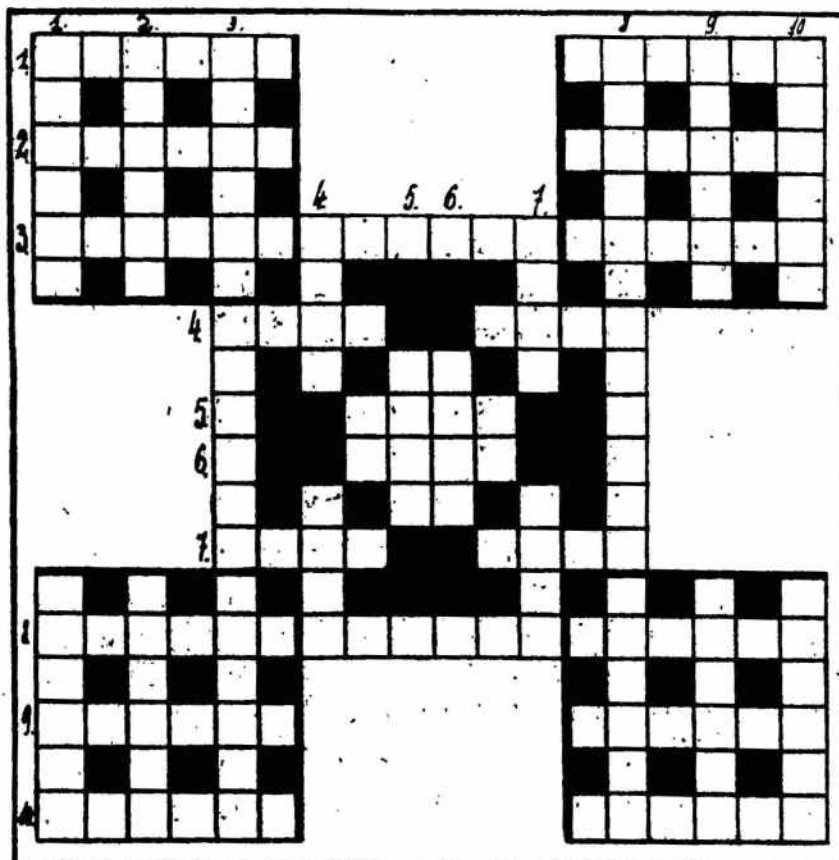
J.p. T. 1) „Kareiviams aprūpinti įstatymui“ vykdyti taisyklėse Tamstai rūpimu klausimu yra pasakyta taip: jei liktinių puskarininkių kandidatas, ištarnavęs kariuomenėje liktinio kandidatu nustatytą laiką, tarnybos nepertraukdamas, pasiliko toje pačioje kar. dalyje tarnauti liktiniu puskarininkiu, tai tokiam puskarininkui, pasilikusiam tarnauti antroje mėnesio pusėje (kaip kad Tamsta) už pirmo mėnesio pirmą pusę mokamas liktinių puskarininkių kandidato atitinkamo laipsnio atlyginimas, o už antrą mėnesio pusę — pagal „Liktiniams puskarininkiams atlyginti“ įstatymo“ str. 3, t. y. nuo paskyrimo į liktinio puskarininkio etatinę vietą dienos, o liktinio puskarininkio kandidato atlyginimas už tą pusę mėnesio visai nemokamas (1937 m. įsak. kar. Nr. 43 § 1 p. 5b). Vadinasi, Tamstai

priklausė gauti: už pirmo mėnesio pirmą pusę — liktinio puskarininkio kandidato atlyginimas, o už antrą pusę — liktinio jaunesnio puskarininkio atlyginimas nuo 25 mėnesio dienos ir daugiau nieko.

2) Iš 1939 m. gruodžio 5 d. įsakymo kariuomenei Nr. 103 § 5 punkto 10 prasmės tenka padaryti išvadą, jog nustatant Vilniaus paskolos lakštų išperkamas normas, turima galvoj pastovus 1939 m. spalio mėn. bruto atlyginimas, o ne pastovaus — atsitiktinio atlyginimo, tą mėnesį gauto, — tik tam tikra dalis, pagal ten pat žemiau duotus nurodymus (punktai a ir b). Taigi, atsitiktinis atlyginimas negali būti priskaitytas visas, bet tik tam tikra dalis. Tačiau, jei tas atsitiktinis atlyginimas uždirbtas daug anksčiau ir tik per klaidą neišmokėtas savo laiku ir tuo būdu 1939 m. spalio mėn. jis gautas atsitiktinai, tai atrodo, jog jis neturėtų būti, nors ir tam tikra dalimi, priskaitytas prie bruto atlyginimo Vilniaus paskolos lakštų išperkamai normai nustatyti. Iš kitos gi pusės atrodo, jog to uždarbio priskyrimo prie tokio kilnaus reikalo, kaip Vilniaus paskolos lakštų išpirkimas, nereikėtų per daug baugintis, nes juk čia vis dėlto ne žuvę pinigai, bet paskola, kuri grįš ir dargi su palūkanomis...

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIS Nr. 18 (Vert. 2 tšk.)

Stačiai: 1. Metalas. Namų dalis. 2. Augalas-gėrimas. Miestas Ispanijoje. 3. Pavardė. Pailgas indas skyrciams laikyti. Siuvėjo terminas. 4. Pamišimo forma, kuria sergant randasi noras žudyti. Rumunijos piniginis vienetas. 5. Moters vardas (ne lietuvių). 6. Kas supa visą žemę. 7. Paukštis-naras Šiaurės jūroje. Sodyba. 8. Įrankis. Aliarmui skelbti priemonė. Planeta. 9. Moters vardas. Finikičių dievė. 10. Karališkoji kėdė. Senoviškas romėnų laivas.

Gulsčiai: 1. Japonijos valstybės kūrėjas. Jūrų vėžys. 2. Lėktuvo vidus. Kenkmingas vabzdys. 3. Koks turi būti pėilis. Miestas Turkijoje. Vasaros dienos karštis. 4. Kinų uostas. Kūno dalis. 5. Laiko matas. 6. Plėšrus paukštis. 7. Viskas (vokiškai). Žuvies gimimo pradžia. 8. Egiptiečių vaišingumo dievas. Visuomet žaliuojantis augalas-parazitas. Miestelis Lietuvoje. 9. Moters vardas (ne lietuvių). Moters vardas. 10. Namų dalis. Europietis be paskutinės raidės.

Ad. Ilma

ŠACHMATAI

UZDAVINIŲ SPRENDIMAI

Užd. Nr. 18. 1. Vh8—h2! Ke4—d3 2. Vh2—c2×. 1... Vd5:b7 2. Bd8—d4×. 1... b3—b2 2. Ba3:e3×. 1... e3—e2 2. Vh2:e2×.

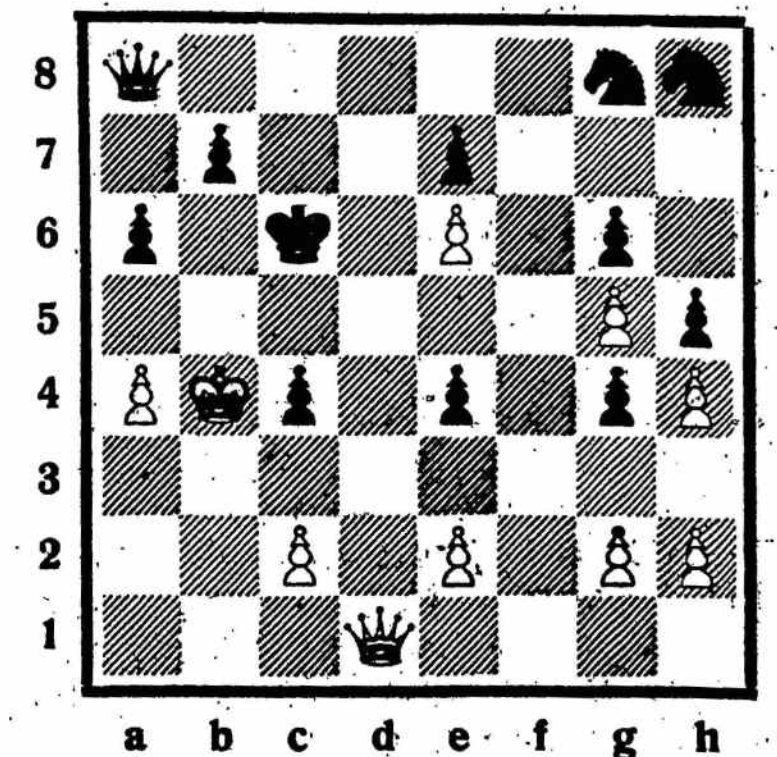
Užd. Nr. 19. 1. Žb6—a4 Ke4—d3 2. Bb8—b2 Kd3—e4 3. Ža4—c5×; jei 2... Kd3—c4 tai 3. Žg6—e5×.

Užd. Nr. 20. 1. Žb7—d6! Kd7:d6 2. c7—c8+ Kd6—c6 3. Re2—b5+ Kc6:b5 4. Va7—b6×; jei 2... Kd6—e6 tai 3. Va7—e7+ Ke6—f5 4. Re2—d3×. 1... Re5:d6 2. c7—c8V+ Kd7:c8 3. Re2—g4+ Kc8—d8 4. Va7—d7×. 1... Re5:d4 2. Ke3:d4 Kd7:d6 3. c7—c8R Kd6—c6 Va7—c5×; jei 2. Kd7—e6, tai 3. c7—c8V Ke6:d6 4. Vc8—d7×; jei 3... Ke6—f6, tai Vc8—f5×. 1... Re5—f4+ 2. Ke3:f4 Kd7—e6 3. c7—c8V+ Ke6:d6 4. Va7—d7×; jei 2... Kd7:d6 tai 3. c7—c8B Kd6—e6 4. Bc8—c6×.

Užd. Nr. 21. 1. Ke6—d6 Vb2—b4+ 2. Žd7—c5×. 1... Vb2—b6 (8) 2. Žd7:b6(8)×. 1... Vb2—e5 (f6)+ 2. Žd7:e5 (f6)×. 1... Rg7—f8+ 2. Žd7:f8×. 1... h5—h4 2. Žd7—f6×. 1... Vb2:g2 2. Žd7—e5×.

Užd. Nr. 22. 1. Žf6—e4 Kc8—b7 2. c7—c8Ž Kb7:c8 3. Že4—d6×. 2... Kb7:a6 3. Že4—c5×. 2... Kb7—a8 tai 3. Ra4—c6×.

UZDAVINYS NR. 24.

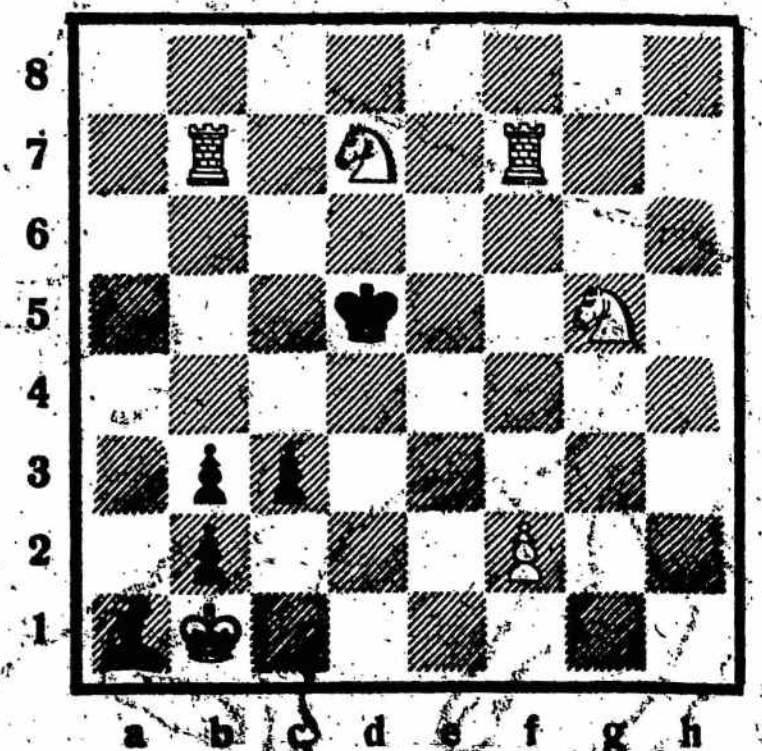

Baltieji pradeda ir duoda matą per 292 ėjimus

Visiems teisingai išsprendusiems ši 24-tą uždavinį, skiriamos dovanos. Atsakymus siųsti iki gegužės 27 dienos „Kario“ redakcijai, šachmatų skyriui.

UZDAVINYS Nr. 25.

Baltieji pradeda ir duoda sau savitą matą per 2 ėjimus.

Rikiuotės žmonės visada iš aukšto ir su tam tikra panieka žiūri į karinius specialistus: raštininkus, virėjus, batsiuivius ir t.t. Girdi, kas iš jų nauda — sukinio dorai nemoka padaryti, ant turniko reikia penkiems vieną specialistą užkelti, o išvaizda primena seną pelę maišą.

Nors ir geležinius nervus žmogus turėtų, bet išvaro iš lygsvaros, kai matai neteisybę. Ir specialistai kartą pasiryžo kovoti su savo garbės žemintojais.

Mūsų kuopoje tos taurios kovos priekyje atsistojo virėjas, nes jo vardas daugiausia nukentėdavo. Vakare kuopos batsiuivio dirbtuvėje sukvieta jis draugų pasitarimą. Po vakarienės kambaryje jau sėdėjo kuopos raštininkas, batsiuivis, maistininkas, ūkvedys ir siuvėjas. Tiesa

Virėjas organizuoja laikraštį

— Tik vardą reikia parinkti prasmingą, — susirūpina ūkvedys.

— Vardas turi būti toks, kuris vaizdžiai parodytų mus ir mūsų tikslus. Aš siūlau „Dirbtuvių vyrų žodis“, — siuvėjas tikras, kad niekas geresnio vardo nesugalvotų.

— Ne, per daug kasdieniška. Laikraštėlis turi vadintis: „Darbas ir Plunksna“, — raštininkas pasirošęs kumštimi apginti savo sumanymą.

— Ne, taip nebus. Aš protestuoju. Turi vadintis: „Bato akordai“, — išsitiesia batsiuivis visu ilgiu ir žvilgsnio ylo mis bado raštininką.

Visi vyrai kietai laikosi savo nusistatymo. Virėjas mato, kad taip niekada nebus prieita susitarimo ir siūlo naują mintį:

— Išrinkime redaktorių, o jis parinks laikraštėliui vardą. — Jis tikras, kad už jį geresnio redaktoriaus čia nėra. Jei jį redaktorium išrinks, laikraščio vardas bus tik: „Virtuvės Aidai“.

— Tegul bus, — nutaria.

Virėjas mandagus ir, atsilygindamas, pasiūlo savo siūlytoją.

Taip daro ir kiti: siūlo vienas antrą, nors visi trokšta būti redaktoriais. Redaktoriaus išrinkti nepavyksta.

— Rinksim slaptu būdu!

Kada visi balsai buvo surinkti ir perskaityti, pasirodė, kad pasiūlyta aštuoni redaktoriai, kurių kiekvienas gavo po vieną balsą. Vadinas, kiekvienas balsavo už save. Po to karštai susižarė ir išiskirstė.

A. Titlius

...kuopos batsiuivis dirbtuvėje sukvieta pasitarimą

dar buvo štabo raštininkų atstovas ir kiti mažiau ryškūs tipeliai.

— Mes teisingai didžiuojamės, — pradėjo virėjas, — kad esame kariuomenėje reikalingiausi žmonės. Be mūsų jokia dalis neapsieina. Mes turime ginti savo garbę. Geriausias tam ginklas — savo laikraštis.

— Geniali mintis... Tik tavo galva toki dalyką gali sugalvoti, — be gražaus žodžio, batsiuivis virėjui pasiūlo susukti rūkalą.

— Gal galima prirūkyti

Kuopos meninės pajėgos

Žuvininkystės sezoną pradėdant

VIENOS SANATORIJOS KARIŲ LIGONIŲ PRIEŽODŽIAI

Sypsosi, lyg gail. sesuo prieš gydytoją.

Ko vaikštai, lyg sesuo su laikraščiais. Susirūpinęs, kaip gydytojas laike vizito klausdamas „kaip jaučiatės?“

VL. Viltis

Bombonešis bombarduoja karo laivą. *Dešinėje:* Prancūzai prie kulkosvaidžio Vakarų fronte. Plaukiojančių priešo jūreivių gelbėjimas. — *Žemiau:* — Juodųjų prancūzų armijos karių tipai

Nr. 20 (1100). 1940. V. 16

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia

Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius

kpt. **Simas Urbonas**

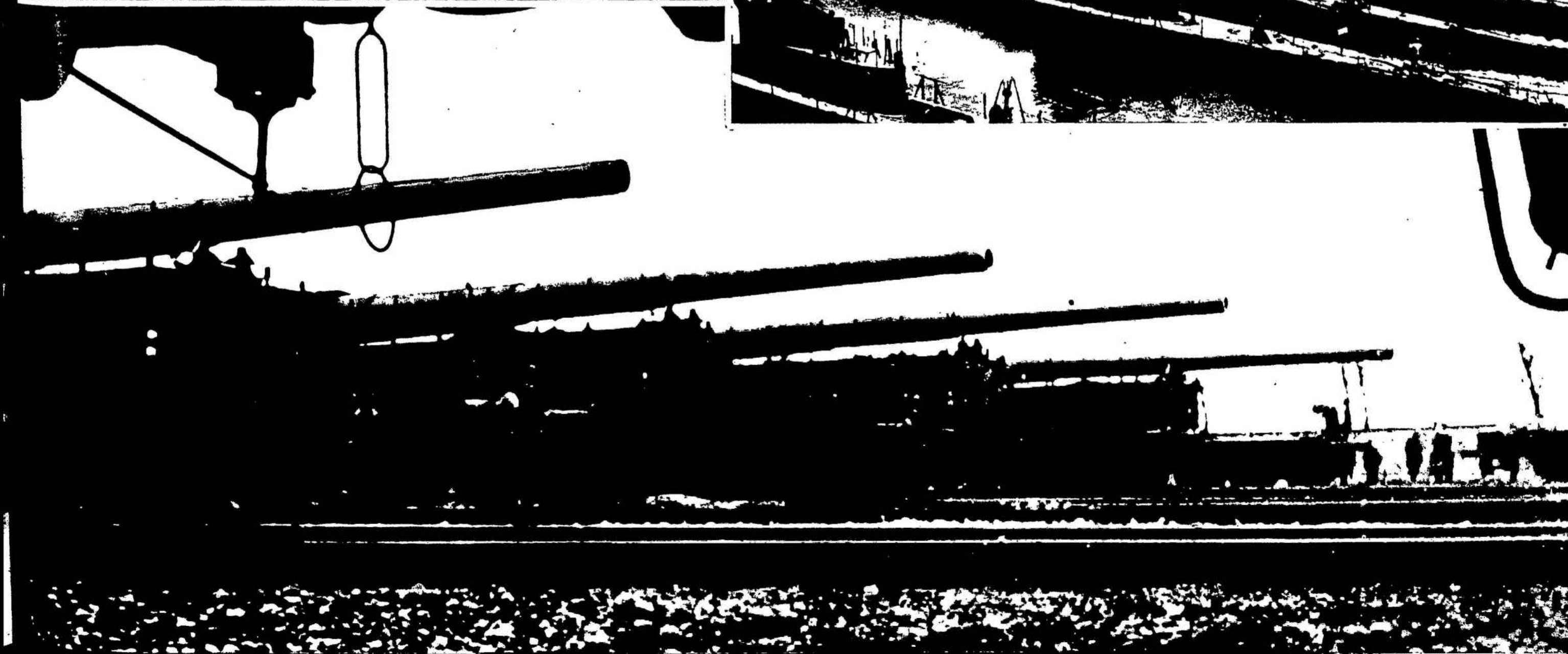
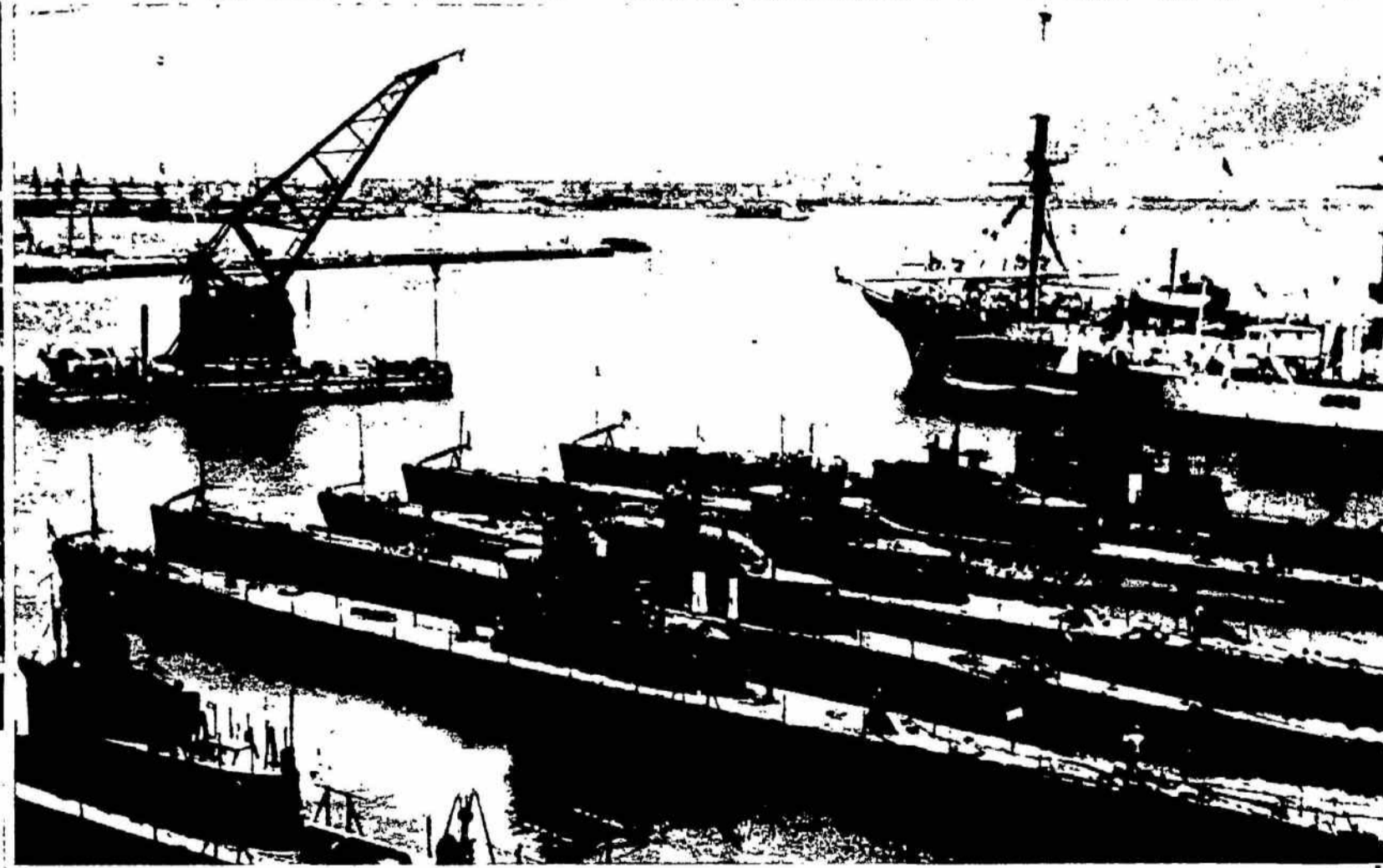
Prenumerata: puskarininkiams,
kareiviams ir moksleiviams metams —
5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt.
Viešiesiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. —
4 lt., 3 mėn. — 2 lt., Užsienyje be
Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Viršelyje: 1 pusl. — Pavasaris ties Karo Mu-
zejiaus bokštu. Račkausko nuotrauka

Kaina 30 ct.

Puolimas Vakarų fron-
te. *Dešinėje:* Britų
bombonešiai skuba į
savo tikslą. *Žemiau:*
Mobilizacija Šveicarijoj.
Tankų dalinių telkima-
sis. — Italų povandeni-
nių laivų bazė Neapo-
lyje. — Sunkieji vokie-
čių geležinkeliniai pa-
pūklai laukia „darbo“...

Laivoji Lietuva

Čibe ir Račkaiški puotrankos

